

EURAJOEN KUNNAN HYVINVOINTIKERTOMUS

2021-2024

Eurajoen kunnan hyvinvointityöryhmä

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	3
2. Hyvinvointityö Eurajoella	4
2.1. Itsearviointia hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä	4
2.2. Itsearviointia kunnan hyte-työn edistämisen rakenteesta, resursseista ja prosessista.....	5
2.3. Itsearviointia hyvinvointia lisänneistä kunnan investoinneista.....	6
2.4. Terveystiedon edistäminen.....	7
2.5. HYTE-kerroin.....	8
3. Eurajokelaisten hyvinvoinnin tila	9
3.1. Väestö, talous ja elinvoima	9
3.2. Lapset, nuoret ja lapsiperheet.....	10
3.2.1. Hyvinvoinnin tila 2021-2024	10
3.2.2. Hyvinvointia edistäneet toimenpiteet.....	12
3.3. Nuoret aikuiset	16
3.3.1. Hyvinvoinnin tila 2021-2024	16
3.3.2. Hyvinvointia edistäneet toimenpiteet.....	16
3.4. Työikäiset	17
3.4.1. Hyvinvoinnin tila 2021-2024	17
3.4.2. Hyvinvointia edistäneet toimenpiteet.....	19
3.5. Ikäihmiset.....	20
3.5.1. Hyvinvoinnin tila 2021-2024	20
3.5.2. Hyvinvointia edistäneet toimenpiteet.....	21
4. Turvallisuus ja elinympäristö	22
4.1. Liikenneturvallisuuden edistäminen.....	24
4.2. Ennaltaehkäisevä päihdetyö	25
4.3. Mielenterveyden edistäminen.....	25
5. Osallisuuden edistäminen.....	26
5.1. Yhdistystoiminta	28
5.2. Vapaaehtoistoiminta.....	29
5.3. Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen	30
5.3.1. Kirjastopalvelut.....	30

Liite 1: Hyvinvointikertomuksen 2021-2024 indikaattorit

1. Johdanto

Kunnan asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on kuntalakiin sekä sosiaali- ja terveyshuollon järjestämislakiin kirjattu kunnan keskeinen tehtävä. Terveyden edistämistyöllä tuetaan kuntalaisten mahdollisuuksia terveyden ylläpitoon ja sen parantamiseen. Edellytyksiä hyvinvoinnin edistämiseen luodaan laajassa yhteistyössä kunnan eri toimialojen kanssa.

Kunnan tehtävä hyvinvoinnin edistämiseksi on enenevässä määrin toimia mahdollistajan roolissa. Kunnan asukas on keskeinen voimavara hyvinvoinnin edistämisessä. Kunnan tulee luoda asukkaillaan mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja antaa tilaa omien ideoiden toteuttamiseen uusien virikkeiden ja viihtyvyyden aikaansaamiseksi. Osallisuus on yhteisöön kuulumista ja yhteiskehittämistä, jonka myötä aikaansaadut positiiviset kokemukset synnyttävät sitoutumista omaan kuntaan. Osallisuus ja sosiaalinen pääoma luovat hyvinvointia sekä myönteistä meininkiä kunnassa ja edistää kunnan elinvoimaisuutta. Hyvinvoivat ihmiset ylläpitävät elinvoimaa kunnassa - kunta voi niin hyvin kuin sen asukkaat.

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on sote-järjestämislain 6. § mukaan raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Kuntalaisten hyvinvoinnin tilan seurantaan ja edistämiseen velvoittaa myös kuntalaki (2015/410), jonka mukaan kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueen elinvoimaa sekä järjestää palvelut asukkailleen taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

Laaja hyvinvointikertomus koostuu kahdesta osasta, jotka laaditaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen osa eli hyvinvointikertomus 2021-2024 kokoaa yhteen tiedon eurajokelaisten hyvinvoinnista sekä toimenpiteistä, joita kuntalaisten hyvinvoinnin eteen on tehty valtuustokauden aikana. Eurajoen hyvinvointikertomus 2021-2024 on eri hallinnonalojen asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä koottu asiakirja, joka toimii ennen kaikkea tiedolla johtamisen välineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön ja hyvinvointisuunnittelun ja sen toimeenpanon perustana. Hyvinvointikertomuksen ja vuosittaisten raporttien avulla voidaan muodostaa kuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta, sen muutoksista ja edesauttaa sitoutumista yhteisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteisiin. Kuntalaisten hyvinvoinnin tilan kuvaamiseksi on hyödynnetty valtakunnallisia tilastotietoja ja tutkimustuloksia, kuten kouluterveyskyselyn tuloksia, pienten lasten FinLapset-rekisterin (THL) tuloksia, Terve Suomi-tutkimuksen tuloksia, Tilastokeskuksen, ELY-keskuksen, poliisin ja TEA viisarin (THL) tilastoja. Kesäkuussa 2024 valmistuneen Satakunnan laajan hyvinvointikertomuksen tietoja on peilattu myös Eurajoen hyvinvointikertomukseen. Tämän lisäksi tietoja on kerätty eri hallinnonalojen asiantuntijoilta, kuntalaisilta, yhdistyksiltä, nuorisovaltuustolta sekä vanhus- ja vammaisneuvostolta. Indikaattoritiedot on koottu sähköisellä hyvinvointikertomusohjelmalla, mikä helpottaa valtakunnallisesti saatavilla olevien hyvinvointi-indikaattorien hyödyntämistä.

Laajan hyvinvointikertomuksen toinen osa on tulevan valtuustokauden hyvinvointia koskeva hyvinvointisuunnitelma, ja se valmistellaan päätöksentekoon samassa aikataulussa kunnan strategian kanssa, jolloin voidaan varmistaa suunnitelmien linkittyminen toisiinsa. Hyvinvointisuunnitelma linjaa tavoitteita hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi tuleville vuosille ja suunnitelmaan valitut painopisteet toimivat

osana talousarviota ja toimialojen käyttösuunnitelmaa. Suunnitelman toteutumista arvioidaan ja päivitetään vuosittain talousarvion toteutumisen yhteydessä.

Tämä hyvinvointikertomus koostuu tekstiosasta ja indikaattoriosasta. Indikaattorit on valittu THL:n suositteleman hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällön mukaan. Tekstissä on käsitelty erityisesti sellaisia indikaattoreita, joihin on mahdollista vaikuttaa kunnan omilla toimilla. Indikaattoriosan materiaaleja ei ole pääsääntöisesti nostettu kaavioina tekstiin.

Liitteenä olevan indikaattoriosan kuvaajat kuvaavat hyvinvoinnin tilaa eri indikaattoreilla mitattuna. Indikaattoritiedot on kerätty Kuntaliiton sähköisen hyvinvointikertomuksen työkalulla. Vasemmassa reunassa oleva ympyrä kuvaa indikaattorin arvon muutosta viiden vuoden takaiseen arvoon verrattuna. Luku ilmaisee suhteellista, prosentuaalista muutosta. Ympyrän vahvuus ilmaisee muutoksen voimakkuutta ja väri muutoksen suuntaa. Mikäli kehä on vihreä, on muutos myönteinen asia, kun taas punainen väri kertoo negatiivisesta kehityksestä. Mikäli väri on harmaa, indikaattoria ei ole arvotettu eli indikaattorin saamaa arvoa ei ole sähköisessä järjestelmässä määritelty myönteiseksi eikä kielteiseksi asiaksi. Samalla perusteella määräytyy myös viivakaavion väri. Viivakaaviossa vertailuvuosi on merkittynä pisteiden alle. Vertailusarake ja sen kuvaaja kuvaavat viimeisintä indikaattoriarvoa. Vertailupalkkien suunta näytetään suhteessa Eurajoen tulokseen, joka on tällöin aina pysty akselin kohdalla. Vertailuorganisaation vertailupalkin pituus määräytyy indikaattoriarvojen eron suuruuden mukaan. Palkki piirretään täysimittaisena sille vertailuorganisaatiolle, jonka ero Eurajoen tulokseen on kaikkein suurin. Muiden vertailuorganisaatioiden palkkien pituudet suhteutetaan tälle välille lukuarvonsa mukaisesti.

Hyvinvointikertomuksen laatimisesta vastaa Eurajoen kunnan poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä.

2. Hyvinvointityö Eurajoella

2.1. Itsearviointia hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä

Onnistuneen hyvinvointityön pohjana on ajantasainen tieto eurajokelaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta sekä niiden muutoksista, väestöryhmittäisistä eroista ja kunnan kyvystä vastata kuntalaisten hyvinvoinnin tarpeisiin. Eurajoen kunnan viimeisin hyvinvointikertomus 2017-2020 on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 2021 ja hyvinvointisuunnitelma 2022-2026 16.5.2022. Tämän jälkeen hyvinvointisuunnitelman osavuosisiraportit ja vuosiraportit on hyväksytty valtuustossa puolivuosittein.

Eurajoen hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2022–2026 on neljä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistettä: turvallinen, terveellinen ja aktiivinen arkiympäristö, hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut, osallisuus ja mielekäs arki ja elinvoimainen Eurajoki. Neljän painopistealueen alla on lisäksi pienempiä painopistealueita: turvallinen, terveellinen ja aktiivinen arkiympäristö koostuu Turvalliset, terveelliset ja liikkumista edistävät arkiympäristöt, sekä Terveellisiä elämäntapoja mahdollistava ja tukeva arkiympäristö -osa-alueista. Osallisuus ja mielekäs arki -painopisteen osapainopistealueet ovat Kai-

killä mahdollisuus osallisuuteen sekä Tiedot & taidot osallistumiseen, Mielekäs vapaa-ajantoiminta ja Elinikäisen oppimisen tukeminen, sekä Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen. Jokaisen painopistealueen alla on pienempiä osatavoitteita.

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden eteenpäinviemiseksi on asetettu konkreettisia tekoja, joihin eri hallintokunnat ovat olleet sitoutuneita. Osa teoista ja toimenpiteistä on aloitettu jo edellisellä valtuustokaudella ja näiden toteuttaminen jatkuu edelleen. Teot ovat laajuudeltaan erikokoisia aina hyvin konkreettisista toimenpiteistä suurempiin kokonaisuuksiin. Teoista on raportoitu puolivuositain valtuustotasolle saakka. Työkaluna on käytetty Targetor raportointiohjelmaa.

Laaja hyvinvointikertomus on pohjana kuntastrategian laatimisessa tai jos asiakirjoja laaditaan samaan aikaan, prosessissa täytyy ottaa huomioon asiakirjojen linkittyminen toisiinsa. Myös kunnan talousarvio- ja taloussuunnitelmatyö linkittyy hyvinvointi- ja kuntastrategiatyöhön. Eurajoen hyvinvointisuunnitelman painopistealueiden tavoitteiden sijoittuminen kuntastrategian painopistealueisiin osoittaa kahden keskeisen kuntasuunnitelman yhteyden.

Hyvinvointisuunnitelma 2022–2026	Kuntastrategia 2023–2026
Turvallinen, terveellinen ja aktiivinen arkiympäristö	Toimiva Eurajoki
Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut	Hyvinvoiva Eurajoki
Osallisuus ja mielekäs arki	Hyvinvoiva Eurajoki Kestävän kehityksen Eurajoki
Elinvoimainen Eurajoki	Vetovoimainen Eurajoki

Kuva 1: Hyvinvointisuunnitelman ja kuntastrategian yhteys.

2.2. Itsearviointia kunnan hyte-työn edistämisen rakenteesta, resursseista ja prosessista

Eurajoen kunnan hyvinvointityötä koordinoi kunnan poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä, joka on kokoontunut säännöllisesti valtuustokauden aikana kuukausittain. Hyvinvointityöryhmään kuuluvat sivistysjohtaja, hyvinvointikoordinaattori, tekninen johtaja, hyvinvointipäällikkö, esiopetuksen erityisopettaja, hyvinvointipalveluesihenkilö, elinvoimapäällikkö, ruokapalvelupäällikkö, tilapalvelupäällikkö, varhaiskasvatusjohtaja, henkilöstöpäällikkö sekä nuorisovaltuuston ja hyvinvointialueen edustaja.

Hyvinvointityöryhmä vastaa mm. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, kunnan hyvinvointisuunnitelman ja hyvinvointikertomuksen kokoamisesta, hyvinvointitiedon keräämisestä sekä käytännön toiminnan toteutuksesta eri toimialoilla. Työryhmä toimii myös Unicef lapsiystävällisen kunnan ohjausryhmänä ja lakisääteisenä nuorten asiantuntijaryhmänä. Lisäksi työryhmä vastaa osallistavan budjetoinnin toimenpiteistä ja toimii ”Me puhumme teoin” - rasismien vastaisen kampanjan toimeenpanijana.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirryttyä kuntayhtymään ja myöhemmin hyvinvointialueelle 1.1.2021 alkaen Eurajoen kuntaorganisaatio on kehittänyt hyvinvointityötä vastaamaan tulevaisuuden haasteita. Alla olevassa kaaviossa esitellään kuntalaisten hyvinvointityöhön paneutuvia työryhmiä ja toimielimiä, jotka mahdollistavat tavoitteellisen hyvinvointityön eteenpäinviemisen kunnassa.

Hyvinvointityön rakenteet Eurajoella

Kunnan johtoryhmä

- Pj Kunnanjohtaja
- Johtaa hyvinvointityötä

Laaja hyvinvointiryhmä

- Pj Sivistysjohtaja
- Ohjaa, kehittää ja koordinoi hyvinvointityötä
- Laaja hyvinvointikertomus (valtuustokausittain), hyvinvointiraportti (puolivuositain) sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (valtuustokausittain)
- Lakisääteinen nuorten asiantuntijaryhmä (nuorisolaki 111/2016 § 9)
- Unicefin lapsiystävällinen kunta –ohjausryhmä

Hyvä mieli –työryhmä

- Pj Hyvinvointikoordinaattori
- Ehkäisevä päihdetyö, mielen hyvinvointi ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisytyö
- Lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön toimielin (523/2015)

Oppilashuollon ohjausryhmä

- Pj Sivistysjohtaja
- Lakisääteinen (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013)
 - Koulujen oppilashuoltoryhmät

Vaka-tiimi

- Pj. Varhaiskasvatusjohtaja

Kuntalaisten osallisuus:

Vaikuttamistoimielimet

- Lakisääteisiä (kuntalaki 410/2025 § 26-28)
- Nuorisovaltuusto
 - Lapsiparlamentti
 - Koulujen oppilaskunnat
- Vanhusneuvosto
- Vammaisneuvosto
 - Keski-Satakunnan kuntien yhteinen

Säännölliset yhdistystapaamiset

- Yhdistysillat
- Yhdistysohjelma
- Pj Hyvinvointikoordinaattori

25.6.2024

www.eurajoki.fi

Kuva 2. Eurajoen kunnan olemassa olevat hyvinvointityötä tukevat rakenteet.

2.3. Itsearviointia hyvinvointia lisänneistä kunnan investoinneista

Kunta tarjoaa kuntalaisille urheilukenttiä ja -alueita, kuntoratoja, hiihtolatuja, uimarantoja, koulujen piha-alueita, laavuja, puistoja, leikkikenttiä, liikuntatiloja ja -välineitä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Liikuntapaikkoja ylläpidetään kunnan toimesta sekä yhteistyösopimuksin yhdistysten kanssa.

Liikuntapaikkoja on kohennettu ja uusia rakennettu vuosina 2022-2024 monipuolisesti. Keväällä 2022 valmistuivat kuntaan kahdet eri kuntoportaat. Eurajoen kirkonkylän kuntoportaat rakennettiin Riikon puiston vieressä sijaitsevalle kunnan omistamalle mäelle. Luvian portaat rakennettiin Luvian urheilukentälle. Pesäpallon ja boccian tarpeita varten tehtiin kesäkuussa 2022 Luvian urheilukentän läheisyyteen hiekkatekonurmialue.

Keväällä 2023 käynnistyi kauan odotetun monitoimihallin rakentaminen. Monitoimihallin vastaanotto-tarkastus tehtiin 31.5.2024. Monitoimihallissa on liikuntasali, mikä saadaan väliverhoin jaettua kolmeen lohkoon, hyvin varustettu kuntosali, ryhmäliikuntasali, ylätasanteella oleva juoksusuora sekä kahviotilat. Monitoimihallilla on yhteensä kahdeksan (8) erillistä suihku- ja pukeutumistilaa. Rakennuksesta löytyy myös hissi/nostin. Sähköinen tilavarausohjelma Timmi otettiin myös käyttöön vuonna 2024 asteittain helpottamaan kunnan liikuntatilojen ja toimintojen varauksia.

Vuoden 2024 syyspuolella valmistui myös vuonna 1991 käyttöön otetun urheilukentän perusparannus. Eurajoen urheilukentän juoksuradoilta ja suorituspaikoilta poistettiin ja purettiin vanhat rakenteet sekä vanha kestopinnoite sekä asfaltti. Kohteeseen rakennettiin uudet suorituspaikat, uusittiin kestopinnoite, sekä pinnoitteen alla olevat asfalttikerrokset.

Kaunissaaren luonto- ja kulttuuripolkuja, laavuja sekä infotauluja uusittiin ja kohennettiin investointi-hankkeella vuonna 2023. Kaunissaareen hankittiin myös omatoimimatkailua ja retkeilijöitä varten soutu-vene, jolla kohteen saavutettavuus parani. Vuonna 2024 saareen rakennettiin uusi isompi laitur, joka mahdollistaa paremmin retkeily- ja yhteysalusten rantautumisen.

Eurajoen kunnan tarkasteluvuosien 2021–2024 toteutuneissa investoinneissa oli useita kevyen liikenteen ja pyöräilyn olosuhteita parantaneita hankkeita. Valtatie 8:n Eurajoen kohdan parantamisen yhteydessä rakennettiin lisää kevyen liikenteen väyliä sekä toteutettiin alikulkua Linnamaan ja Auvintien kohdalle uuden valtatie alta. Laitakariin ja Sydänmaihin toteutettiin pitkään vireillä olleet kevyen liikenteen väylä-hankkeet. Uutta kevyen liikenteen väylää rakennettiin vuosien aikana lähes 10 kilometriä.

Köykäntien varten rakennettiin vuoden 2024 lopulla koirapuisto. Puisto on nykyaikaisesti varusteltu, ja siinä on erilliset alueet isoille ja pienille koirille. Puiston rakentamisen mahdollisti paikallisen Korsi-säätiön myöntämä 30 000 euron avustus, jonka lisäksi kunta sijoitti hankkeeseen myös omaa rahaa.

Seudun kulttuuriperintöä ja liikuntamahdollisuuksia tukee myös vuonna 2024 valmistunut Vuojoen sillan peruskorjaus. Korjaus toteutettiin yhteistyössä Satakunnan Museon kanssa, ja nyt silta on turvallisessa käyttökunnossa. Sillan kautta kulkee esimerkiksi yksi osa kansainvälisestä EuroVelo-pyöräilyreitistöstä.

2.4. Terveystiedon edistäminen

Terveystiedon edistämisen aktiivisuusmittari TEA-viisari kuvaa kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kerää tietoja kaksi kertaa vuodessa vaihdellen kunnan eri toimialoilta. Vuosittaisen tiedonkeruuden lisäksi tietoja täydennetään mm. kouluterveyskyselyiden, tilastokeskustietojen sekä muiden kansallisten tietopankkien avulla. Tiedonkeruulla pyritään todentamaan hyvinvoinnin edistämistyön toimenpiteitä, poikkihallinnollisia toimintoja, seuranta- ja resursseja.

Kuntien TEA-viisaritietoja käytetään hyvinvointijohtamisen työvälineenä osana toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Koska tiedonkeruu kattaa kaikki Suomen kunnat, antaa pistemäärä tietoa kunnan tilanteesta suhteessa koko maahan ja verrokkikuntiin. TEA-viisareilla kuvataan kuntajohtoon, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, perusterveydenhuollon, liikunnan ja kulttuurin terveystiedon edistämisen aktiivisuutta. Kunnilta kerättävät tulokset pisteytetään välillä 0-100, jossa 0 on huonoin tulos ja 100 suurin mahdollinen pistemäärä. Terveystiedon edistämisaktiivisuuden (TEA) osa-alueet kuvaavat kunnan toimintaa eri näkökulmista. Perusajatuksena on, että toimiakseen laadukkaasti ja tehokkaasti kunnan on huomioitava kaikki nämä näkökulmat.

Terveystiedon edistämisen pisteet Eurajoen kunnan osalta ovat kasvaneet hieman valtuustokaudella ja pisteet ovat hieman koko maan keskiarvoa korkeammat.

 Pisteet	Eurajoki	Koko maa
Liikunta	65	69
Sitoutuminen 	66	65
Johtaminen 	56	61
Seuranta ja tarveanalyysi 	73	71
Voimavarat 	67	59
Osallisuus 	50	80
Muut ydintoiminnot 	77	79

Kuva 3: Eurajoen liikunnan edistämisen TEA-pistemäärä vuonna 2024 verrattuna koko maan tuloksiin.

Pisteet	Eurajoki	Koko maa
Kaikki sektorit	70	69
Kuntajohto	87	83
Perusopetus	67	64
Lukiokoulutus	66	65
Ammatillinen koulutus	..	64
Liikunta	65	69
Perusterveydenhuolto	64	70
Kulttuuri	65	72

Kuva 4: Eurajoen terveydenedistämisen aktiivisuus vuonna 2024 verrattuna koko maan tuloksiin.

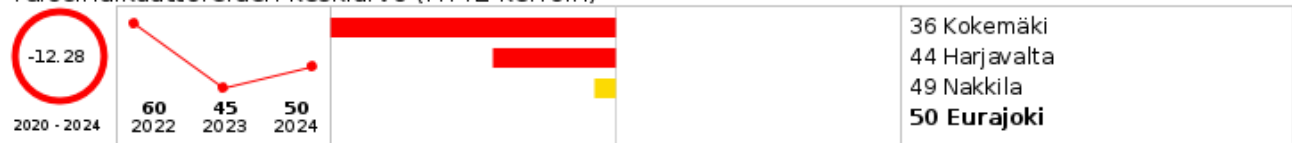
2.5. HYTE-kerroin

Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat varhaiskasvatus, koulutus, nuoriso-, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. HYTE-kerroin määräytyy prosessi- ja tulosindikaattoreiden perusteella. Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Tulosindikaattorit taas mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. HYTE-

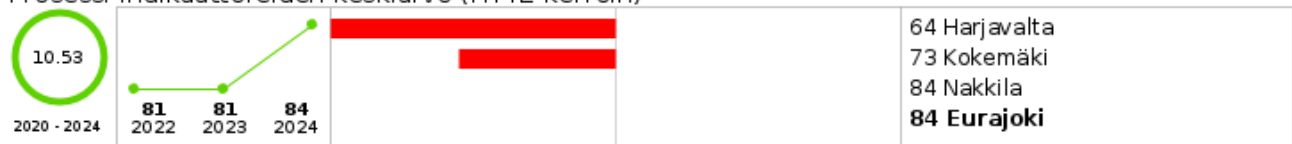
kertoimen perustein kuntien kesken jaetaan noin 100 miljoonaa euroa eli keskimäärin 18,23 euroa asukasta kohti. Vaihteluväli on noin 7 eurosta 22 euroon.

Vuonna 2024 Eurajoen kunnassa prosessi-indikaattoreiden osalta saavutettiin tulos 84/100, joka on hie-
man parempi kuin edellisinä vuosina. Tulosindikaattoreiden osalta tulos on huonontunut vuodesta 2022,
mutta ollen kuitenkin parempi kuin vuonna 2023 (50/100). Valtionosuuksissa tämä tarkoittaa 20,1 eu-
roa/asukas eli yhteensä noin 190 000 euroa. Vaikka rahoituksen määräytymistekijänä HYTE-kertoimen
euromääräinen merkitys on pieni, asian esille nostaminen ja rahoitusjärjestelmään sisällyttäminen korostaa
asian painoarvoa ja tärkeyttä.

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

3. Eurajokelaisten hyvinvoinnin tila

3.1. Väestö, talous ja elinvoima

Eurajoen väkiluku on laskenut vuodesta 2021 vuoteen 2024 yhteensä 281 asukkaalla. Eurajoen kunnassa oli vuoden 2024 lopussa 9053 asukasta. Syntyvyys Eurajoella on muun maakunnan tavoin laskenut voimakkaasti 2010-luvulta alkaen. Aikaisemmin syntyvyys oli yli sata lasta vuodessa. Vuoden 2023 syntyvyys oli 52 lasta ja vuonna 2024 tilastokeskuksen väestön ennakkotietojen mukaan kuntaan syntyi 51 lasta. Eurajoella menehtyi vuoden 2024 aikana 90 henkeä. Väestön ennakkotilaston mukaan Eurajoelle muutti vuoden 2024 aikana 372 henkilöä ja kunnasta muutti 427 henkilöä (nettomuutto -55).

Eurajoen väestörakenteessa 15-64-vuotiaiden osuus on 57,1 %, 65-vuotta täyttäneiden osuus 27,1 % ja alle 15-vuotiaiden osuus 15,8 %. Työikäisten ja 65 vuotta täyttäneiden määrä on kasvanut valtuustokauden aikana, kun taas alle 15-vuotiaiden osuus on laskenut. Eurajoen kunnan väestö on Satakuntaan verrattuna hiukan nuorempaa, sillä Satakunnassa keskimäärin alle 15-vuotiaiden osuus on 13,7 %, 15-64-vuotiaiden 57,7, % ja 65 vuotta täyttäneiden 28,6 %. (Vuoden 2023 tilastotiedot)

Vuonna 2022 julkaistun THL:n sairastavuusindeksin mukaan Eurajoella asuu Satakunnan terveimmät asukkaat. Satakunnassa sairastavuusindeksin keskiarvo on 96,2, josta alhaisin on Eurajoella (83,3) ja korkein Harjavallassa (109,3). Indikaattori ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon (vertailuluku 100). Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä.

Eurajoen kunnan työllisyys on ollut hyvällä tasolla koko valtuustokauden ajan verrattuna Satakunnan muihin kuntiin. Työttömien määrä kuitenkin nousi maakunnassa joulukuussa 2024 korkeimmalle tasolle liki neljään vuoteen. Työvoiman kysyntä on jo pitkään ollut heikkoa ja etenkin pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut voimakkaasti. Työttömyysaste oli Eurajoella vuoden 2024 joulukuun lopussa 7,3 %, joka saman verran kuin samaan aikaan vuonna 2023. Eurajoen työttömyysaste on Satakunnan alhaisimpien joukossa.

Koulutustaso on Eurajoella Satakunnan keskiarvoa korkeammalla. Vuoden 2022 koulutustasomittaimen mukaan Eurajoen luku oli 348,9 kun se Satakunnassa oli 341. Väestön koulutustasoa osoittava mittain kuvaa väestöryhmän koulutustasoa koulutuspiduudella. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Väestön koulutustasoa mitattaessa perusjoukkona käytetään tavallisesti 20 vuotta täyttäneitä väestöä. Pienituloisuusaste on Eurajoella maakunnan alhaisin (8,1). Indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä.

Eurajoen elinvoimaisuus on ollut positiivisessa kasvussa. Tilastokeskuksen mukaan kunnan alueelle oli rekisteröitynyt eri toimialoille kaikkiaan 1141 yritystä vuonna 2022. Yritysmuodot sisältävät kaikki Patentti- ja rekisterihallituksen rekisteröivät yritysmuodot ml. asunto-osakeyhtiöt. Vuoden 2024 aikana Eurajoelle perustettiin 48 yritystä ja 32 yritystä lakkautti toimintansa. Eurajoelle rekisteröitävien yritysten määrä on useana vuonna ollut suunnilleen sama kuin lopettavien yritysten määrä. Syksyllä 2024 Eurajoen kunta hankki 81,77 ha maa-alueita yritystoimintojen kehittämistä varten. Lisäksi Tokmanni Group Oyj avasi uuden toimipisteensä Eurajoelle syksyllä 2024.

Vuoden 2023 syyskuussa aloitti Etelä-Satakunnan työllisyysalueen ohjausryhmä valmistelevaan valtakunnallista työllisyyspalveluihin kohdistuvaa muutosta. Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien palveluvastuulle 1.1.2025. Etelä-Satakunnan työllisyysalueen muodostavat Rauman kaupunki, joka toimii vastuukuntana sekä Huittisten kaupunki, Euran, Eurajoen ja Säkylän kunnat.

3.2. Lapset, nuoret ja lapsiperheet

3.2.1. Hyvinvoinnin tila 2021-2024

Eurajoella oli 491 0–6-vuotiaista lasta vuoden 2024 lopussa. 7–16-vuotiaiden lasten määrä oli 1101 (vuonna 2024). Vaikkakin lasten prosentuaalinen osuus väestöstä on vähentynyt vuosittain, on Eurajoella lasten määrä suurempi suhteessa Satakunnan väestön vastaaviin osuuksiin. Eurajoella oli vuonna 2023 948 lapsiperhettä, joka on 35,4 % kaikista eurajokelaisista perheistä (2680 perhettä). Lapsiperheiden prosenttiosuus on Satakuntaan ja verrokkikuntiin nähden hieman suurempi (Satakunnan ka. 34,8 %).

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä on kasvanut. Varhaiskasvatukseen osallistui vuonna 2023 noin 350 lasta. Vuonna 2023 1-6-vuotiaiden osallistumisprosentti kunnan tarjoamaan varhaiskasvatukseen oli 74,2 %, joka on huomattavasti enemmän kuin vuonna 2021 (68,2 %). Eurajoella prosenttiosuus kasvaa samassa suhteessa iän kanssa. Varhaiskasvatuspalveluja käyttävien perheiden prosentuaalinen kasvu voidaan katsoa johtuvan sekä hyvästä työllisyystilanteesta että tietoisuuden kasvamisesta laaduk-

kaan varhaiskasvatuksen merkityksestä lapsen kehitykselle. Myös vuoden 2021 varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisella voidaan katsoa olevan vaikutusta kasvuun. Esiopetukseen osallistuu vuosittain lähes koko ikäluokka. Vuosina 2021-2024 Eurajoki on ollut mukana viisivuotiaiden maksuttomassa kaksivuotisessa esiopetuskokeilussa.

Oppilasmäärät ovat olleet laskussa Eurajoella valtuustokauden ajan. Perusopetuksen oppilasmäärä tulee ennusteen mukaan laskemaan tulevana vuosina noin 263 oppilaalla vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2024 perusopetusikäisiä oli Eurajoella 1101.

Ylipainoisten lasten osuus on Eurajoella kasvussa ja on yli Satakunnan ja koko maan keskiarvon. Vuonna 2023 31 % 2–6-vuotiaista pojista ja 21,5 % samanikäisistä tytöistä olivat ylipainoisia. Ylipainoisia 7-12-vuotiaista eurajokelaisista pojista oli 35,9, % ja tytöistä 22,3 %. Luvut ovat maan ja maakunnan keskiarvoa suuremmat. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan eurajokelaisista 8.–9.-luokkalaisista ylipainoisia oli 31,1 %, joka on huomattavasti yli Satakunnan (24,2 %) ja koko maan (17,4 %) keskiarvon. Pojat ovat Eurajoella tyttöjä ylipainoisempia kaikissa ikäryhmissä.

Viimeisimmän vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan peruskouluikäiset ovat tyytyväisiä koulun työ- ja opiskeluoloihinsa, syövät päivittäin koululounasta ja liikkuvat kohtalaisen aktiivisesti. Suurin osa eurajokelaisista lapsista ja nuorista on yhä tyytyväisiä elämäänsä ja kokee terveydentilansa hyväksi. Lähes kaikilla lapsilla ja nuorilla on ainakin yksi viikoittainen harrastus ja lähes jokaisella lapsella ja nuorella on ainakin yksi läheinen ystävä, mutta yksinäisyyden kokemus sekä ahdistuneisuus on kasvussa. Yhä useampi nuori kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi verrattuna edellisten vuosien tuloksiin. Eurajokelaisista 8.–9.-luokkalaisista 29,1 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kun Satakunnan vastaava keskiarvo oli 26,8 %. Tytöt kokivat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi selvästi poikia useammin.

Osallisuus, ystävien määrä ja oppilaiden vaikutusmahdollisuudet ovat hyvällä tasolla vaikuttaen positiivisesti lasten hyvinvointiin. Eurajokelaiset lapset ja nuoret kokevat olevansa tärkeä osa yhteisössään ja pystyvänsä tavoittelemaan itselleen merkityksellisiä asioita elämässään. Lapset ja nuoret harrastavat aktiivisesti. 4.- ja 5.-luokkalaisista 86,4 % ja 8.- ja 9.-luokkalaisista 97,3 % ovat ilmoittaneet harrastavansa jotakin vähintään viikoittain. 4.- ja 5.-luokkalaisista 2,7 % kokee, ettei ole yhtään läheistä ystävää. Yläkoululaisilla tyttöillä vastaava lukema on 9,2 % ja pojilla 7,5 %.

Kouluikäisten liikunnan määrä on vähentynyt. Yli puolet (52 %) yläkouluikäisistä harrastaa liikuntaa ohjatusti joka viikko. Omaehtoisen liikunnan määrä laskee kuitenkin tasaisesti Eurajoella peruskoulun edetessä lukioon. Eurajoella vuoden 2023 kouluterveyskyselyn perusteella alakouluikäisistä 39,4 %, yläkouluikäisistä 23,1 % ja lukioikäisistä vain 17,1 % liikkuu vähintään suositusten mukaisen tunnin päivässä.

Koulukiusaaminen on lisääntynyt jonkin verran sekä alakoulussa että yläkoulussa verrattuna vuoteen 2019. Vähintään kerran viikossa kiusattujen määrä oli vuonna 2023 alakoulussa 9,6 % ja yläkouluissa 9,4 %. Vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten taholta fyysistä väkivaltaa koetaan aikaisempaa enemmän yläkouluikäisten kohdalla.

Peruskoulun 5.- ja 8.-luokkalaisten fyysistä toimintakykyä mitataan valtakunnallisesti vuosittain toteutettavilla Move-testeillä. Testijärjestelmän avulla mitataan fyysisiä ominaisuuksia (kestävyys, nopeus, voima

ja liikkuvuus), motorisia taitoja (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) sekä havaintomotorisia taitoja. Palautejärjestelmän avulla voidaan kertoa, onko mittaustulos/oppilaan toimintakyky 1) terveyttä ja hyvinvointia edistävällä tasolla, 2) terveyttä ja hyvinvointia ylläpitävällä tasolla vai 3) terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla eli oppilaalla voi olla vaikeuksia selviytyä väsymättä arkipäivän toiminnoista.

Lasten ja nuorten liikuntakykyä mittaavat MOVE-testit kertovat liikkumisen vähentymisestä ja passiivisen ajan lisääntymisestä, vaikka iso määrä harrastaa liikuntaa vapaa-ajalla. Eurajoen vuoden 2024 Move-mittaustulokset ovat Satakunnan keskiarvoa huonompia 8.-luokkalaisten osalta ja parempia 5.-luokkalaisten osalta. Eurajokelaisista 5.-luokkalaisista 34,4 % oli vuoden 2024 Move-mittaustulosten perusteella mahdollisesti fyysisen toimintakyvyn terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla, kun vastaava luku Satakunnassa oli 44,7 %. Vastaava luku 8.-luokkalaisilla oli 50 % ja Satakunnassa 42,2 %. Erityisesti 5. luokkalaisilla pojilla tulokset olivat parantuneet huomattavasti edellisestä vuodesta (53,8 % → 35 %) kun taas 8. luokkalaisten poikien kohdalla tulokset ovat vuotta 2023 huonompia (37 % → 48,9 %). Myös 8.-luokkalaisten tyttöjen tulokset ovat huomattavasti vuoden 2023 tuloksia huonompia (34,4 % → 51 %).

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä niiden nuorten määrä, joiden päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö tai rahapelaaminen herättää huolta on kasvanut, kun vielä 2021 saakka määrä laski kaikilla kouluasteilla. Ilmiö on maakunnallinen. Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista esiintyy 5,8 % peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista. Yläkouluikäisten osalta määrät ovat pienempiä kuin Satakunnassa keskimäärin. Peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista oppilaista kertoo käyttävänsä päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta. Vuonna 2024 tehdyn Satakunnan päihdetilannekyselyn mukaan alle 18-vuotiaista vastanneista 68 % koki, että sähkösavukkeita eli vapea käytetään Eurajoella liikaa. Kyselyyn vastanneista nuorista 83 % ja aikuisista vastanneista 60 % on huomannut viimeisen vuoden aikana alaikäisten lasten ja nuorten sähkösavukkeiden käyttöä.

3.2.2. Hyvinvointia edistäneet toimenpiteet

Eurajoella on vuosina 2022-2024 ollut käynnissä AVI:n rahoittama Eurajoki liikkeelle -hanke, jonka tarkoituksena on ollut lisätä Eurajoen alueelle perheliikuntaa tekemällä yhteistyötä liikuntaseurojen ja yhdistysten kanssa liikkumismahdollisuuksien edistämiseksi. Hankkeessa on ollut palkattuna perheliikunta-koordinaattori, jonka tehtävänä on ollut ideoida ja toteuttaa yhteistyössä liikunnallisia toimenpiteitä, jotka lisäävät perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Eurajoki liikkeelle -hankkeen aikana kunnan omiin tapahtumiin ja toimintoihin on lisätty perheliikuntaa, kerrottu perheille eri liikuntamahdollisuuksista sekä liikutettu perheitä ja lapsia yhdistisyhteistyössä. Hyvinä esimerkkinä yhdistisyhteistyöstä on 2022-2024 EuVe pesäpallo ry:n kanssa järjestetty kesäliikkari-toiminta, jossa liikutettiin 3–6-vuotiaita lapsia ja heidän perheitään. Vuonna 2024 toiminta tavoitti jopa 90 perhettä. Hankkeessa myös päivitetty perheiden liikkumista kannustavaa materiaalia, kuten liikuntakartta ja varhaiskasvatuksessa jaossa olevat liikuntareput.

Syksyllä Eurajoella 2023 alkoi perheliikuntaneuvonta yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Tämän yhteistyön tuloksena ovat syntyneet matalan kynnyksen ryhmät niille perheille ja nuorille, joiden liikkuminen

on vähäistä tai jotka kaipaavat tukea liikkumiseen. Hankkeessa ovat liikuntapalvelut, koulut ja varhaiskasvatus tehneet aktiivista yhteistyötä. Esimerkkinä yhteistyöstä ovat koulujen liikunta- ja hyvinvointipäivät sekä perhepäivähoitajille ja varhaiskasvatukselle järjestetyt liikuntatapahtumat ja -tempaukset.

Eurajoen kunnan kesäuimakoulut on järjestetty 2022-2024 Rauman uimahallissa. Uimakouluihin on osallistunut vuosittain noin 100 lasta. Lasten leirejä on järjestetty vuosittain alakouluikäisille kesäaikana eri teemaisina päiväleireinä sekä eri ikäisten telttaleireinä. Lisäksi joulukuussa on järjestetty jouluteemainen viikonloppupäiväleiri. Yhteensä leirejä on järjestetty vuosittain 6 kappaletta ja niissä osallistujia on vuosittain ollut noin 135 lasta. Koko perheelle suunnattuja retkiä on järjestetty vuosittain sekä syys- että talvilomalla. Osallistujia on ollut noin 30 henkeä/retki. Lisäksi yli 13-vuotiaille on kahtena vuonna järjestetty matka Särkänniemen Karmiva karnevaali tapahtumaan syyslomalla. Matka on ollut kummallakin kerralla täysi.

Eurajoella on kolme nuorisotilaa, joissa kahdella järjestetään kunnan nuorisopalveluiden toimesta avointa nuorisotilatoimintaa tai Walkers -kahvilatoimintaa. Keskimäärin nuorisotiloilla sekä jalkautumisissa ja lukion Walkers välkässä on ollut vuosittain n. 178 kertaa mahdollista tavata nuorisotyön ammattilainen. Kohtaamisia näissä on ollut keskimäärin 3204 kappaletta/vuosi. Kohtaamisten määrä on hieman laskeva, kuten on ikäluokkienkin koko.

Koulunuorisotyöntekijä on ollut palkattuna hankerahoituksen turvin vuosien 2023-2024 ajaksi. Työntekijän tehtävänä oli lähentää nuorisotyön ja koulun toimintaa, kohdata kahdella yläkoululla sekä nuorisotiloissa nuoria matalalla kynnyksellä ja tukea heitä arjen huolissa. Tämä mahdollisti kuraattorien ja terveydenhoitajien sekä opettajien keskittymisen paremmin omaan työtehtäväänsä. Lisäksi koulunuorisotyöntekijä osallistui erilaisiin ryhmäytyksiin ja osallisuuden vahvistamiseen. Rahoitusta koulunuorisotyön jatkoon ei saatu ja näin ollen uudenlainen työ ei päässyt alkua pidemmälle.

Ruokapalveluiden tehtävänä on valmistaa varhaiskasvatukseen sekä kouluille maistuvaa ja terveellistä ruokaa. Elintarvikehankintojen perustana on tarjota laadukasta lähiruokaa. Ruokalistasuunnittelussa huomioidaan asiakkaiden toiveiden lisäksi Syödään ja opitaan yhdessä -kouluruokasuositukset sekä varhaiskasvatuksen Terveyttä ja iloa ruoasta -ruokailusuositukset.

Aamu- ja välipaloilla on aina tarjolla monipuolisesti kasviksia. Salaatit tarjotaan lounaalla komponentteina kohteissa, joissa se on mahdollista. Kasvisruokien määrää on lisätty suositusten mukaisesti. Kuunarin, Metsätähden sekä Majakan päiväkodeille on myönnetty Makuaakkoset diplomi vuoden 2025 alussa. Diplomi on tunnustus ravitsemuksellisesti, kasvatuksellisesti ja ekologisesti kestävä ruokailun edistämisestä. Yläkouluilla, lukiolla ja osalla alakouluista on ollut mahdollisuus hankkia maksullinen terveelliseen välipala iltapäivisin.

Liikkuva varhaiskasvatus –toiminta on vakiintunut koko varhaiskasvatukseen ja se on selkeästi strukturoitua ja säännöllistä jokaisessa yksikössä. Lasten fyysistä aktiivisuutta tuetaan arjessa päivittäin monin eri tavoin. Varhaiskasvatukseen on koottu kiertäviä liikuntavälinekasseja, jotka mahdollistavat monipuolisen liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden tiloista riippumatta. Myös ”Leila –leikkien liikkuvaan arkeen” -hankkeen aikana hankitut retkirinkat ja –tarvikkeet ovat aktiivisessa käytössä ja lapsiryhmät retkeilevät viikoittain lähiympäristöissä. Liikunnan määrä on lisääntynyt varhaiskasvatuksessa ja myös vanhempia on saatu

osallistumaan hankkeeseen kiertävien viikonloppureppujen avulla. Leila-hankkeen aikana koulutettiin yksi varhaiskasvatuksen opettaja liikuntaneuvojaksi. Varhaiskasvatuksessa toimineen osa-aikaisen liikuntaneuvojan toiminnan vakinaistaminen on edistänyt lasten ja perheiden hyvinvointia.

Varhaiskasvatuksessa on aktiivisesti haettu ja saatu erityisavustuksia Opetushallituksen ja Opetusministeriön rahoittamiin hankkeisiin. Hankkeet ovat kohdistuneet pääosin tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin, yhdenvertaisuuden vahvistamiseen ja laadun kehittämiseen. “Kato mua”, “Kuule mua” ja “Tue mua” hankkeiden vaikutusten myötä on kuntaan perustettu varhaiskasvatuksen toimintaterapeutin toimi vahvistamaan lapsen oikeutta tulla nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään ja omine ominaisuuksineen.

Eurajoen kunta valikoitui valtakunnallisen maksuttoman kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun vuosille 2021–2024. Kokeilu velvoitti kuntaa toteuttamaan Opetus- ja kulttuuriministeriön vaatimat toimet ja palkkaamaan kokeilun ajaksi esiopetuskelpoisen ja mitoituksen mukaisen henkilökunnan. Kokeilussa tehtiin kuntaan 2-vuotisen esiopetuksen opetussuunnitelma pohjautuen Opetushallituksen ohjeisiin. Kokeilun toteutus ja opetussuunnitelmasta saadut hyvät kokemukset muokkasivat toimintaa entistä paremmin lapsen tarpeita vastaavaksi.

Koko varhaiskasvatuksen henkilöstö on koulutettu positiiviseen pedagogiikkaan perustuvaan Huomaa hyvä! -koulutuskokonaisuuteen. Lapsen vahvuuksien tunteminen, toisten vahvuuksien näkeminen ja niistä yhdessä iloitseminen tukevat lapsen tervettä kehitystä, kaveritaitoja ja auttavat lasta selviämään vaativimmistakin tilanteista ja vahvistavat lapsen hyvinvointia. Huoltajille, vapaa-ajan harrastusten ohjaajille ja seurakunnan lapsityöntekijöille järjestettiin syksyllä 2024 molemmissa kuntakeskuksissa Huomaa hyvä! illat vahvistamaan ja tukemaan hyvän huomaamista omissa lapsissa, läheisissä ja arjen asioissa. Vuoden 2024 lopulla Eurajoen kunnan varhaiskasvatus sai “Huomaa hyvä! Varhaiskasvatuskunta” sertifioinnin kolmantena kuntana Suomessa.

Lapsiryhmissä on käytössä myös TCM (Teacher Classroom Management) /Ihmeelliset vuodet – toimintamalli, jossa niin ikään korostetaan ja vahvistetaan lapsen vahvuuksia heikkouksien sijaan, ja vahvistetaan näin lapsen tervettä itsetuntoa ja pärjäämisen tunnetta. TCM-menetelmän keinoin tuetaan kaikkia lapsia itsesäätelyyn, hyvän kaveruuden ja käytöksen taidoissa, huomioiden erityisesti lapset, jotka tarvitsevat vahvaa tukea näissä taidoissa.

Avoimen varhaiskasvatuksen perhekerhot ja pienten lasten kerhot toimivat matalalla kynnyksellä ja tarjoavat perheille mahdollisuuden vertaistukeen ja toisiin samanikäisten lasten huoltajiin tutustumisen.

Varhaiskasvatuksen vanhempain- ja eskarikahvilailloissa ovat huoltajat voineet jakaa yhteisiä ajankohtaisia kokemuksiaan ja ajatuksiaan alle kouluikäisten lasten asioista, ja ne ovat toimineet myös hyvänä kanavana tutustua toisiin samanikäisten lasten huoltajiin.

Jokaisessa varhaiskasvatussyksikössä toteutetaan osallistuvaa budjetointia lasten toiveiden mukaisesti ja yhteisesti suunnitellen joko hankkimalla leikkivälineistöä tai muuta materiaalia tai järjestämällä yhteinen tapahtuma. Varhaiskasvatus on ollut aktiivinen toimija myös perhekeskusverkostossa ja ollut luomassa kohtaamispaikkatoimintaa lapsiperheille.

Opetussuunnitelmassa perusopetuksen yhtenä tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Koulu ja harrastukset ovat vain osa lapsen ja nuoren elämää. Tärkeää on esimerkiksi se, miten kouluun ja harras-

tuksiin kuljetaan. Eurajoen perusopetuksessa on monin eri tavoin kannustettu omaehtoiseen koulumatkaan mm. koulumatkapyörähaasteilla ja tiedottamalla huoltajia ja oppilaita. Välituntiliikuntaan on panostettu laajasti kuluneella valtuustokaudella. Kouluissa on järjestetty mm. ohjattua välituntitoimintaa, sisäliikuntavälitunteja ja välituntikävelyitä. Lisäksi on järjestetty pidennettyjä välitunteja kolme kertaa viikossa. Liikuntavälineet ovat kouluissa helposti saatavilla ja lukuvuosittain niitä on hankittu lisää.

Kaikilla kouluilla on ministadionit ja Kuivalahden koululla myös oma frisbeegolfrata. Keskustan koulussa, yhteiskoulussa ja yhtenäiskoulussa liikkumiseen kannustavat myös iWall seinät. Perusopetuksessa on järjestetty myös liikunta-aiheisia valinnaisaineita sekä monialaisia opintokokonaisuuksia liikunnasta sekä mielen ja kehon hyvinvoinnista. Kaikilla kouluilla on järjestetty tarkastelujakson aikana hyvinvointiaiheisia teemapäiviä, pyöräretkiä, kaksoistuntien taukojumppia ja liikkuva koulu liikuntahaasteita. Myös koulujen välisiä urheilukilpailuja on järjestetty. Ruokakasvatuskeskusteluja on järjestetty alakoulujen kotitalouskerhojen yhteydessä sekä opiskeltu terveellisiä aamupalan tekemistä yhdessä Marttojen kanssa. Koulujen vanhempainilloissa on kokonaisvaltainen hyvinvointi nostettu esille monin eri tavoin valtuustokauden aikana. 6. luokan vanhempainillat ja 8. luokan kasvamme yhdessä illat, on järjestetty yhteistyössä kunnan eri toimijoiden kanssa (nuorisotyö, yhdistykset, liikuntapalvelut, kouluterveydenhuolto, kuraattorit).

Oppimisen tuen tarpeet ovat kasvaneet ja lasten ja nuorten mielenterveyspalveluille on kasvava tarve. Perusopetuksen opitaan oppimaan yhdessä -hankkeen avulla on tuettu koulunkäyntiä. Valtuustokauden aikana kuntaan on koulutettu myös ratkaisukeskeisiä neuropsykiatrisia valmentajia eli nepsyvalmentajia tunnistamaan ja auttamaan neurokirjon oppilaita ja heidän perheitään.

Eurajoella on perusopetusikäisille ollut vuosina 2022-2024 käynnissä AVI:n rahoittamana Harrastamisen Suomen malli kerhoja. Kerhoja on ollut monipuolisesti liikunnasta askarteluun, jokaisessa koulussa. Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia mahdollistamalla jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Harrastustarjonta valitaan lasten ja nuorten toiveiden mukaan. Toimintamalli suunniteltiin, rakennettiin ja kokeiltiin yhdessä harrastuksia tuottavien tahojen kanssa.

Eurajoki on ollut mukana Unicefin Lapsiystävällinen kunta toimintamallissa elokuusta 2019. Toimintamallin koordinoitiryhmänä toimii kunnan hyvinvointityöryhmä. Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa. Eurajoen kunnan laatima ensimmäinen toimintasuunnitelma Unicefin Lapsiystävällisen kunnan tavoitteisiin ja toimenpiteisiin arvioitiin keväällä 2023 Suomen Unicefin toimesta ja Eurajoen kunnalle myönnettiin Lapsiystävällisen kunnan status vuosiksi 2024-2026. Tämän jälkeen laadittiin näille vuosille oma toimintasuunnitelma.

Ensimmäisen toimintasuunnitelman painopiste oli lasten ja nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen. Eurajoen kunnan nuorisovaltuustolla on suora aloiteoikeus kunnanvaltuustossa, edustus kaikissa kunnan lautakunnissa ja aktiivinen toimintamalli. Osallisuuden toteuttamiseen laadittiin omat ohjeet varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja nuorisopalveluihin. Saavutimme toimintasuunnitelman toteutumisen kautta myös oppilashuollon organisoidumman toiminnan sekä keinoja oppilaskuntien aktivoimiseksi. Toimintakulttuuri Lapsiystävällisen kunnan roolissa vakiintui ensimmäisellä toimintasuunnitelmakaudella.

3.3. Nuoret aikuiset

3.3.1. Hyvinvoinnin tila 2021-2024

Tilastokeskuksen tietokannan mukaan vuoden 2023 lopussa Eurajoella on ollut 1081 ikäryhmän 15-28-vuotiasta nuorta, joka on 11,8 % koko väestöstä. Eurajoella on yksi toisen asteen oppilaitos eli Eurajoen lukio.

Lukioikäiset ovat suurilta osin tyytyväisiä elämäänsä ja harrastavat aktiivisesti. Kouluterveyskyselyn mukaan lukioikäisten hyvinvoinnin tila on kuitenkin laskenut tarkastelujaksolla. Vuonna 2023 67 % koki olevansa tyytyväisiä elämäänsä, kun vielä vuonna 2019 tyytyväisyyttä elämäänsä koki 76,2 %.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan lukioikäiset ovat aktiivisia, sillä kaikki harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa, josta liikuntaa ohjatusti viikoittain harrastavat Suomen keskiarvon tasoisesti 46 %. Hengästyttävää liikuntaa ilmoittaa harrastavansa vapaa-ajallaan vähintään yhden tunnin päivässä 17,1 % lukiolaisista, kun vastaava luku Satakunnassa on 20 %. Lukioikäisten osallisuus on vahvaa muuhun Satakuntaan verrattuna. Lukioikäiset kokevat olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä (52 %) ja lähiyhteisöä (92 %) sekä tuntevat olevansa tarpeellisia muille (71 %).

Koulutuksen ulkopuolella olevia 17–24-vuotiaita nuoria (6,1 %) on Eurajoella hieman vähemmän kuin Satakunnassa (7,7 %) keskimäärin ja luku on laskeva. Koulutuksen ulkopuolelle jääneillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ko. vuonna eivät ole opiskelijoita tai joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Vuonna 2023 etsivä nuorisotyöntekijä oli yhteydessä 25 nuoreen. Yhteydenotot etsivään nuorisotyöntekijään ovat pysyneet melko tasaisena vuosina 2021-2024.

Nuorisotyöttömyys on Eurajoella vähäisempää koko Suomeen sekä Satakunnan keskiarvoon nähden. Nuorten 18-24-vuotiaiden työttömien määrä vastaavan ikäisestä työvoimasta on kuitenkin kasvanut vuodesta 2021 (8,5 %/Satakunta 13,5 %) vuoden 2024 osuuteen (11,6 %/14,2 %).

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista esiintyy 6,6 prosentilla lukiolaisista ja määrät ovat suurempia kuin Satakunnassa keskimäärin. Lukion 1. ja 2. luokan oppilaista 3,8 % kertoo käyttävänsä päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta. Huolestuttavaa on, että 50 % lukiolaisista kokee, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita. Laittomia huumeita on lukiolaisista kokeillut ainakin kerran 4,7 %, joka on vähemmän kuin Satakunnassa keskimäärin (6,9 %).

3.3.2. Hyvinvointia edistäneet toimenpiteet

Etsivää nuorisotyötä on tehty Eurajoella vuodesta 2010. Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on auttaa alle 29-vuotiaita syrjäytyneitä nuoria takaisin koulutukseen tai työmarkkinoille sekä muiden palveluiden piiriin. Samalla etsivä nuorisotyö tarjoaa tukea erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa syrjäytyä työmarkkinoiden ja muiden yhteiskunnan palveluiden ulkopuolelle. Etsivälle on vuosittain tullut eri tahoilta yhteydenottopyyntöjä tasaisesti 28-32 nuoren välillä. Heistä vuosittain tavoittamattomiin on jäänyt 2-3 henkilöä. Nuoret itse ottavat enenemässä määrin yhteyttä etsivään nuorisotyöntekijään.

Nuorten työpajalla on vuosittain työskennellyt erilaisilla sopimuksilla keskimäärin 15-17 nuorta ja heistä noin 7 starttipajalla. Määrä on ollut tasainen, joskin hyvinvointialueille siirtymisen jälkeen työpajalle tehtävien nuorten sopimusmuotojen määrä on vähentynyt ja vaikeuttanut työpajalle menoa. Nuorten työpajalta ei juurikaan työllistytä suoraan vapaille markkinoille, mutta koulutukseen nuoria lähtee vuosittain useita. Nuorten työpajalla arjen hallinnan taidot ja oman hyvinvoinnin merkitys ovat keskeisiä taitoja, joita harjoitellaan ja joita yhdessä pohditaan. Oman elämän hallinta ja tulevaisuuden suunnitelmat vaativat konkreettisia askelia, jotta niihin olisi helpompi tarttua. Nuorten työpaja mahdollistaa hyvän ja turvallisen paikan näiden taitojen oppimiseen.

Lukiossa hyvinvointi on ollut keskeinen teema useamman lukuvuoden ajan. Opiskelijakunnan ja tutoropiskelijoiden toiminta on aktiivista. Opiskelijakunnan hallitusta kuullaan kaikissa opiskelijoita koskevissa merkittävässä asioissa. Hallitus on vaikuttanut yhdessä nuorisovaltuuston kanssa mm. koulun pihan ja pysäköintialueiden turvallisuuden parantamisessa sekä aulatilojen kalustamisessa. Tutorit toimivat nuorempien lukiolaisten tukena. Molemmat yhdessä järjestävät yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä lisääviä tapahtumia.

Kuraattori on aiemmin järjestänyt yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä edistävää toimintaa opiskelijoille. Vuodesta 2023 alkaen hyvinvointialueeseen siirtymisen myötä tätä resurssia ei ole enää ollut riittävästi saatavana, ja kuraattorin työpanos on rajoittunut yksilötapaamisiin.

Lukiossa on aloitettu säännöllinen “läksybaari”-toiminta. Viikoittain opettajien tukemana opiskelijat voivat jäädä suorittamaan rästiin jääneitä tehtäviä. Koulu tarjoaa tukea sekä eväät. Matemaattisten aineiden tukemiseen ja syventämiseen on tarjolla oma “matikkakahvila”. Muutenkin tukiopetuksen tarjoamisen ja vastaanottamisen kynnystä on madallettu.

Lukio tekee vahvaa yhteistyötä muiden Satakunnan pienten lukiodien kanssa mm. yhteisissä hankkeissa, jotka suuntautuvat opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseen. Näitä ovat olleet mm. “Koulutusaste korkeammaksi Satakunnassa”, “100-lukioihin laatua” sekä “100-lukioissa vahvaksi”. Viimeisimmän hankkeen puitteissa on palkattu kolme erityisopettajaa rakentamaan lukioille yhteisiä opiskelijaa tukevia toimintamalleja.

Eurajoen kunta on resursoinut lukiolle oman erityisopettajan syyslukukaudesta 2025 alkaen. Lukio tekee yhteistyötä kunnan nuorisopalveluiden sekä seurakunnan nuorisotyön kanssa. Nämä tahot käyvät viikoittain pitämässä opiskelijoille välituntikahvilaa koulun tiloissa.

3.4. Työikäiset

3.4.1. Hyvinvoinnin tila 2021-2024

Työikäisten osuus on kasvanut hieman valtuustokauden aikana. Vuonna 2021 työikäisten osuus väestöstä oli 56,6 %, kun taas vuonna 2023 osuus oli 57,1 %. Toimeentulotilastojen mukaan toimeentulotukea saaneiden 25–64-vuotiaiden määrä on noussut Eurajoella hieman (4,4 %), samoin kuin toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden määrä (0,8 %). Luvut ovat kuitenkin huomattavasti Satakunnan ja koko maan keskiarvon alapuolella.

Työttömyysaste oli Eurajoella Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan vuoden 2024 marraskuun lopussa 6,8 %, joka on hieman enemmän kuin samaan aikaan vuonna 2023. Työttömyysaste on kuitenkin Satakunnan alhaisimpien joukossa, mutta haaste on näiden pitkäaikaistyöttömien työllistettävyys. Mielenterveysperustaisen sairauspäivärahan saajien 25–64-vuotiaiden määrä on kasvanut valtuustokaudella jonkin verran ja on 26,7/1000 vastaavan ikäistä (2024). Työkyvyttömyyseläkettä Eurajoella saavien 25–64-vuotiaiden määrä on alle Satakunnan keskiarvon (5,9 %/7,4 %). Työkyvyttömyysindeksi kuvaa kuntien ja alueiden työikäisen väestön työkyvyttömyyttä suhteessa koko maan tasoon. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää työkyvyttömyys kunnassa on (vertailuluku 100). Eurajoen työkyvyttömyysindeksi on maakunnan alhaisimpien joukossa (97,9).

Sairastavuusindeksi ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon (vertailuluku 100). Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausrhytmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä. Eurajokelaisten terveys on parantunut. Vuonna 2022 julkaistun THL:n sairastavuusindeksin mukaan Eurajoella asuu Satakunnan terveimmät asukkaat ja kunta kuuluu koko maan terveimpään neljännekseen. Satakunnan maakunnassa sairastavuusindeksin keskiarvo on 96,2 (2022). Eurajoen sairastavuusindeksi vuodelta 2022 on maakunnan alhaisin (83,3 %).

Vuonna 2023 täysi-ikäisille kuntalaisille järjestettiin hyvinvointikysely yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun (Likes) kanssa. Kyselyyn vastanneiden määrä oli alle 100 henkilöä, joten tuloksista voidaan saada vain suuntaa antavia tuloksia kuntalaisten hyvinvoinnista. Kyselyyn vastanneista 18 vuotta täyttäneistä ylipainoisia oli 40 %. Yli puolet vastanneista koki oman terveydentilansa kuitenkin hyväksi. Sadan metrin juoksuun koki pystyvänsä noin 73 % vastanneista. UKK-instituutin virallisen aikuisten liikkumisen suosituksen mukaan sydämen sykettä kohottavaa liikettä eli reipasta liikkumista suositellaan tehtäväksi yhä 2 tuntia 30 minuuttia viikossa. Samat terveyshyödyt saa myös lisäämällä liikkumisen tehoa rasittavaksi. Tällöin liikkumisen määrä on 1 tunti 15 minuuttia viikossa. Lihaskuntoa ja liikehallintaa tulisi harjoittaa vähintään kaksi kertaa viikossa.

Hyvinvointikyselyyn vastanneista eurajokelaisista työikäisistä saavutti terveysliikuntasuosituksen 41,4 %. Tulos on samansuuntainen maakunnallisesti, sillä satakuntalaisista 60,6 % 20–64-vuotiaista ei saavuta terveysliikuntasuosituksia, mikä on enemmän koko maahan verrattuna (56 %). Satakunnan hyvinvointikertomuksen mukaan ylipainon osuus (kehon painoindeksi BMI $\geq$ 30) 20–64-vuotiaista on jatkanut kasvua vuodesta 2020. Vuonna 2023 Satakunnassa ylipainoisten työikäisten osuus oli 32,1 %, kun koko maan osalta neljäsosa aikuisista on ylipainoisia. Vuoden 2024 syksyllä kuntalaisille tehdyn hyvinvointikyselyn mukaan työikäisistä vastaajista noin 80 % ilmoitti kokevansa olevansa onnellinen. Omaan terveydentilaansa tyytyväisiä oli vastaajista 72 %.

Vuonna 2023 Eurajoella järjestettiin työikäisille myös kysely liikkumisen ja urheilun olosuhteista. Sen vastaajista 46 % kertoi harrastavansa liikuntaa 3–4 päivänä viikossa. Omatoimisesti liikuntaa kertoi harrastavansa 78 % vastaajista ja ohjatusti 43 %. 5 % ilmoitti, ettei harrasta liikuntaa ollenkaan.

Terve Suomi –tutkimuksen 2023 mukaan viidesosa työikäisistä miehistä ja naisista kokee nukkuvansa riittämättömästi ja se on yleisintä 40–54-vuotiailla. Alle 65-vuotiailla miehillä ja naisilla riittämättömästi nukkuvien osuudet ovat yleistyneet vuodesta 2018 vuoteen 2022. Viidesosa miehistä ja naisista on iltavirkkuja. Yleisintä iltavirkkuus on 20–39-vuotiailla. Iltavirkkuus yhdistyy usein riittämättömään uneen.

Eurajoen kunnan oman hyvinvointikyselyyn vastanneista työikäisistä noin 70 % ilmoitti nukkuvansa riittävästi.

Syksyllä 2024 julkaistujen uusien ravitsemussuositusten mukaan kasvisten, marjojen ja hedelmien saantisuositus on 800 grammaan päivässä. Kunnan oman hyvinvointikyselyn (2024) mukaan noin puolet euralokelaisista 25-64-vuotiaista työikäisistä ilmoitti syövänsä kasviksia, hedelmiä ja marjoja suositusten mukaisesti (500-800 grammaa).

Syksyllä 2024 kunnan omaan hyvinvointikyselyyn vastanneista työikäisistä 90 % ilmoitti, ettei polta tupakkaa ollenkaan, satunnaisesti polttavia oli 7 %. Nuuskaa tai muita nikotiinivalmisteita (esim. nikotiinipussi, sähkötupakka) ei työikäisistä ilmoittanut polttavansa juuri kukaan. 44 % ilmoitti juovansa alkoholiuomia harvoin, 31 % 1-2 kertaa kuukaudessa ja 14 % ilmoitti juovansa alkoholia viikoittain.

Vuoden 2024 syksyllä tehtyyn Satakunnan päihdetilannekyselyyn vastanneista täysi-ikäisistä 38 % on ollut viimeisen vuoden aikana huolissaan läheisensä alkoholin käytöstä. Läheisen tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä on ollut huolissaan 31 % vastanneista.

3.4.2. Hyvinvointia edistäneet toimenpiteet

Työikäisten hyvinvointi rakentuu useasta eri asiasta, kuten toimivasta perhe-elämästä ja vapaa-ajan aktiviteeteista. Kunta tukee työikäisten hyvinvointia ja työkykyä tarjoamalla toimivat varhaiskasvatus-, koulu- kulttuuri- ja liikuntapalvelut. Työikäisten liikuntaan kannustaminen on toteutettu lähinnä tarjoamalla aloitteleville aikuisille liikuntaryhmiä ja erilaisia liikuntaan tukevia kursseja. Työikäisille on syksyllä 2024 järjestetty maksutonta matalan kynnyksen liikuntaa uudella monitoimihallilla. Yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa on järjestetty erilaisia tapahtumia ja tempauksia. Seurojen ja yhdistysten kautta on mahdollista harrastaa. Myös kunnan monipuoliset liikuntapaikat mahdollistavat omaehtoisen liikkumisen vapaa-ajalla. Esimerkiksi uusi monitoimihalli kuntosaleineen mahdollistaa työikäisille monipuolisia liikuntamahdollisuuksia.

Työikäisille suunnattua maksutonta elintapaneuvontaa on annettu hyvinvointialueen toimesta Eurajoella jo useamman vuoden ajan. Yhteistyö kunnan ja hyvinvointialueen kanssa on ollut tiivistä. Hyvinvointialueen hyte-neuvoja ohjaa vähän liikkuvia työikäisiä suoraan kunnan maksuttomiin matalan kynnyksen Kunnan Startti-ryhmiin. Ryhmissä on käynyt tasaisesti väkeä ja ryhmän koot on pidetty pieninä, noin 8-10 osallistujassa.

Soveltavan liikunnan suunnitelmatyö on käynnistetty kuluneen valtuustokauden aikana ja se valmistui keväällä 2025. Liikuntapalvelut toimittivat hyvinvointialueen kehitysvammayksikkö Toimarille Malikkeen-toimintavälinekärryn, jonka välineet mahdollistivat vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten osallistumista ulkoliikuntaan. Liikuntapalvelut ovat osallistuneet myös Toimarin hyvinvointipäivään liikuttaen Toimarin asiakkaita.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä kansalaisopiston palvelut tukevat osaltaan työikäisten hyvinvointia. Kunta on järjestänyt vuosittain yhteistyössä seurakunnan ja eri järjestöjen kanssa Kartanon suviehtoo

tapatuman, veteraanipäivän, itsenäisyyspäivän juhlallisuudet sekä kaatuneiden muistopäivän. Voi hyvin-messut on järjestetty joka toinen vuosi.

Otsolan kansalaisopisto tarjoaa eurajokelaisille monipuolisia harrastusmahdollisuuksia tietojen ja taitojen laajentamiseen sekä fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin vahvistamiseen matalalla kynnyksellä. Eurajoen alueella on pidetty vuosittain noin 3000 Otsolan kansalaisopiston opetustuntia ja Verkko-Otsolassa noin 500 opetustuntia. Sekä pääkirjastossa että lähikirjastossa on järjestetty pianotunteja, digiopastusta, toive-lauluryhmiä sekä englanninryhmiä.

Kuntouttava työtoiminta on elänyt koko valtuustokauden ajan muutoksessa. Kuntouttava työtoiminta siirtyi sosiaalipalveluista hyvinvointipalveluille vuonna 2021 ja sieltä osaksi hyvinvointialuetta vuonna 2023. Tämän vaikutukset ovat näkyneet mm. kuntouttavan työtoiminnan työpaikkojen vähenemisessä. Paikkoja oli parhaimmillaan 14 eri toimipisteessä. Lisäksi Katulähetyseltä ostettiin ostopalveluna vuoteen 2023 asti kuntouttavaa ryhmätoimintaa sekä ruokajakoa viikoittain kunnan molemmissa päissä. Näiden avulla mahdollistettiin noin 70 kuntouttavaa sopimusta vuodessa. Vuoden 2023 aikana kuntouttavassa työtoiminnassa oli mukana 42 henkilöä. Vuonna 2024 eri toimipisteitä oli enää noin 5 ja sopimuksia 26. Nuorten työpajalle kuntouttavan työtoiminnan sopimuksia ei enää voida tehdä. Pitkäaikaistyöttömien polku kotoa avoimille työmarkkinoille on vaikeutunut suuresti. Kierrätyskeskustoiminta mahdollistaa kuitenkin usean tällaisen työpaikan jatkossakin. Katulähetys on aloittanut ruokajakoa uudelleen vuonna 2024 omana toimintanaan kerran viikossa Eurajoen keskustassa.

Kotoutumiseen liittyen Elsa-kahvila aloitti toimintansa vuoden 2022 aikana yhteistyössä Eurajoen seurakunnan kanssa. Maahanmuutto keskittyi ukrainalaisiin vuosien 2022-2024 aikana. Vuosien 2023 -2024 aikana yhteensä 37 ukrainalaista on myös hakenut kotikunnakseen Eurajokea. Vuoden 2024 aikana saapui yhteensä neljä ukrainalaista. Eurajoen kunta aloitti myös vuoden 2024 aikana YMES-hankkeen (yhteisessä monikulttuurisessa Etelä-Satakunnassa-hanke) myötä yhteistyön maahanmuuton yhteiskuntaorientaation toteuttamiseksi. Tässä yhteydessä aktiivinen Elsa-kahvilatoiminta päättyi vuoden 2024 lopussa.

3.5. Ikäihmiset

3.5.1. Hyvinvoinnin tila 2021-2024

Vuoden 2023 tilastokeskuksen tilaston mukaan 27,1 % eurajokelaisista on yli 65-vuotias. Eurajoella ikään-tyneiden osuus väestöstä oli vuonna 2021 29,6 %, joka korkeampi kuin koko maassa (26 %). Vuoden 2023 tilaston mukaan 85 vuotta täyttäneistä kotona asuu lähes 82 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Ikään-tyneet tulevat taloudellisesti toimeen keskimääräisesti hyvin. Kaikkein pienituloisimpia ovat yksin asuvat ja naiset. Pienituloisuus johtuu usein eläkkeen kertymiseen vaikuttaneesta työttömyydestä, sairaudesta tai vammoista. Valtaosa yli 65-vuotiaista elää tavallista, terveen ja hyvinvoivan aikuisen elämää, ilman säännöllistä palvelujen tarvetta. Ikääntyneet osallistuvat aktiivisesti eri järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien toimintaan. Myös vapaaehtoistoiminnassa on mukana paljon ikääntyneitä.

Tutkimusten mukaan fyysisesti aktiiviset ikäihmiset kokevat onnen tunteita sekä merkityksellisyyden kokemuksia enemmän kuin vapaa-ajallaan passiiviset ikätoverit. Vuoden 2024 syksyllä tehdyn kunnan hy-

vinvointikyselyn mukaan yli 65-vuotiaista 80 % ilmoitti olevansa tyytyväinen elämäänsä. 2-3 tuntia hengästymiseen asti liikuntaa harrastavia oli kyselyyn vastanneista 34 %. Kasviksia, hedelmiä ja marjoja ilmoitti syövänsä suositusten mukaisesti päivittäin 29 % ikäihmisistä. Alkoholia, tupakkaa ja muita nikotiinivalmisteita käytti yli 65-vuotiaista vain harva.

Kaatumiset ja putoamiset ovat ikääntyneiden yleisin tapaturmasyy. Eurajoella ikääntyvien yli 65-vuotiaiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ovat lisääntyneet viime vuosina. Luku on kuitenkin huomattavasti alle koko maan ja Satakunnan keskiarvon. Lonkkamurtumia 65 vuotta täyttäneillä vastaavan ikäisestä väestöstä oli vuonna 2023 Eurajoella 0,7 % eli vähemmän kuin Satakunnassa (0,8 %) ja saman verran kuin koko maassa (0,7 %). Tiedottamisen ja palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta on huomioitava, että 69 % suomalaisista yli 75-vuotiaista ei käytä sähköisiä palveluita (STePS 2.2.).

3.5.2. Hyvinvointia edistäneet toimenpiteet

Ikäihmisten kotona-asumisen, toimintakyvyn ja mielenterveyden edistämiseksi on Eurajoella toiminut hyvinvointikaveritoiminta koko valtuustokauden ajan. Kotona asuville ikäihmisille on järjestetty myös kohtaamispaikkatoimintaa eli ns. Kammaritoimintaa Kaharilla koko valtuustokauden ajan (pois lukien koronatauot) kerran viikossa. Kävijöitä on ollut viikoittain 30-40 ikäihmistä. Digineuvontaa on järjestetty yhteistyössä Otsolan opiston kanssa kirjastoissa. Kunnan vanhusneuvosto on järjestänyt digitaalisten palveluiden saavutettavuuteen liittyvän tilaisuuden vuonna 2023.

Vuonna 2021 ikäihmisille suunnatut Voi hyvin -jummat olivat tauolla koronan vuoksi, mutta etäjumpaan pystyi osallistumaan Facebookissa. Lisäksi jaettiin kotijumppaohjeita ikäihmisille. Syksyllä 2021 jumparyhmät alkoivat rajoitetuilla osallistujamäärillä. Helmikuussa 2022 koronasulun jälkeen alkoivat maltillisesti Voi hyvin- liikuntaryhmät. Liikuntaryhmien osallistumismäärät olivat selkeästi pienemmät koronan jälkeen, mutta kasvoivat vuoteen 2024 normaalille tasolle. Vuoden 2022 syksystä alkaen on ikäihmiselle järjestetty tasapainoa edistäviä Voi hyvin -ryhmiä kunnan liikuntaneuvojan ja vertaisohjaajien vetämänä noin 22 tuntia/viikko.

Valtuustokaudella on liikuntapalveluiden vuosikalenterin mukaisesti vuosittain järjestetty vakiintuneita tapahtumia, kuten Unelmien liikuntapäivä, Paanan patikka, Ikiliikkujan viikko, vanhusten viikko, penkki-lenkit Eurajoella ja Luvialla, Eurajoki -pyöräily, Kilometrikisa sekä LiikUn eri kampanjat. Voi hyvin -messuilla ja Eurajoen markkinoilla on kerrottu ikäihmisten liikuntaryhmistä ja jaettu hyvinvointiin liittyviä tiedotteita. Voi hyvin -messuilla 2023 ja 2025 kaikki vertaisohjaajat (5 hlöä) olivat mukana kertomassa halukkaille omasta vapaaehtoistyöstään.

Vuonna 2023 järjestettiin yhteistyössä Winnovan liikuntaneuvojaopiskelijoiden kanssa kuntotestauspäivät ikäihmisille Eurajoella ja Luvialla, joihin osallistui noin 100 henkilöä. Vuosina 2023-2024 tehtiin yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa kaatumisen ehkäisemiseksi pilotoimalla Otago-liikuntamalli (10 krt). Hyvinvointialue rekrytoi asiakkaat Tupalan yksiköstä, toteuttivat alku- ja lopputestit, liikuntapalvelut toteuttivat liikunnanohjauksen asiakkaille. Tulokset olivat niin hyviä, että samoille asiakkaille tarjottiin jatkor ryhmä syksylle 2024.

Vuonna 2024 aloitettiin myös Finger- toimintamallin yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Finger -toimintamallin tavoitteena on lisätä muistisairauksia ennaltaehkäiseviä ja toimintakykyä parantavia toimia sekä ehkäistä kaatumisia. Ryhmä on tarkoitettu sellaisille yli 60-vuotiaille, jotka eivät ole säännöllisen hoidon tai palvelun piirissä, mutta jonkinlaisia terveyshaasteita tai -huolia arjessa esiintyy. Kokonaisuus kestää noin 6 kuukautta. Liikuntapalvelut ovat tarjonneet ryhmälle liikunnanohjausta.

4. Turvallisuus ja elinympäristö

Eurajokelaiset ovat suurilta osin tyytyväisiä asumisoloihinsa ja ympäristön turvallisuuteen, voivat nauttia luonnosta ja ulkoilusta sekä kokevat omaavansa tarpeeksi läheisiä ihmisiä ympärillä. THL:n Terve Suomi -tutkimuksen mukaan Suomessa päivittäisen elämän kokeminen turvattomaksi oli harvinaista. Vain yksi kahdestakymmenestä vastaajasta koki olonsa turvattomaksi. Liikkumisen ja urheilun olosuhteet Eurajoella -kyselyn (2023) mukaan eurajokelaisista työikäisistä 61 % oli tyytyväisiä liikuntapaikkojen ja liikkumisolosuhteiden saavutettavuuteen. Vastaajien kokemukset tukevat elinympäristön tietopalvelu Liiterin tilastoja, sillä tilastojen mukaan eurajokelaisilla on erinomaiset mahdollisuudet lähivirkistysalueiden hyödyntämiseen. Eurajokelaisista 100 % asuu kävelymatkan (korkeintaan 1000 m) päässä virkistykseen soveltuvista alueista. Työikäisistä eurajokelaisista 59 % koki asuinalueensa liikuntapaikat ja olosuhteet turvallisiksi. Satakunnan päihdetilannekyselyyn (2024) vastanneista 89 % täysi-ikäisistä ja 79 % alaikäisistä ilmoitti, ettei ole pelännyt Eurajoella julkisella paikalla kohtaamia päihtyneitä henkilöitä.

Eurajoen perusopetuksen oppimisympäristöistä uusia ja peruskorjattuja kiinteistöjä ovat Luvian yhtenäiskoulu, Keskustan koulu ja Sydänmaan koulu. Kaikista oppimisympäristöistä on pidetty hyvää huolta ja ylläpitotoimenpiteitä on tehty esimerkiksi Linnamaan koululla (uusittu ulkorakennus) ja Rikantilan koululla (palloportaat). Koulujen pihaympäristöt ovat aktivoivia, mainittakoon yhtenäiskoulun aktiivipiha, kaikkien koulujen ministadionit ja yhteiskoulu/lukion pysäköintialueen järjestämistyöt. Viimeksi mainittu tehtiin nuorisovaltuuston valtuustoaloitteen johdosta.

Eurajoen kunnan tilojen puhtaustasoa arvioidaan asiakkaiden toimesta säännöllisesti. Seurannalla varmistetaan pölystä puhdas sisäilma käyttäjille sekä tulosten perusteella kehitetään toimintaa tarpeen mukaan. Näin ennaltaehkäistään mahdollisia altistumisia ja sairastumisia.

Eurajoen kunnan perusopetuksessa on koulukiusaamisen ehkäisemiseen ja estämiseen suunniteltu ja toteutettu runsaasti toimenpiteitä. Kaikilla kouluilla on menettelytavat kiusaamisen ehkäisemiseksi ja estämiseksi kirjattu koulun pelastus/kriisisuunnitelmien yhteyteen. Ennaltaehkäiseviä toimia kouluissa on runsaasti, vertaissovittelemista vastuuopettajineen, oppilaskuntatoiminta, tukioppilastoiminta, kummioppilastoiminta, nuorisovaltuustotoiminta, aktiiviset vanhempainyhdistykset, yhteiset kotiintuloaika-suositukset, koulunuorisotyö, Ankkuritiimitoiminta, yhteistyö nuorisopalveluiden kanssa sekä runsas yhteistyö koulujen sidosryhmien kuten urheilu- ja kulttuuriyhdistysten ja seurakunnan kanssa.

Vuonna 2023 Eurajoen kunta on ottanut käyttöön lasten ja nuorten Someturva-palvelun, jonka kautta lapsi saa matalalla kynnyksellä apua, jos häntä kiusataan, häiritään tai uhkaillaan sosiaalisessa mediassa tai pelialustoilla. Someturva on nettiselaimessa (<https://palvelu.someturva.fi>) toimiva sovellus, josta voi pyytää nimettömästi apua somessa tai netissä tapahtuvissa ikävissä tilanteissa. Someturvan avulla luodaan

turvallinen oppimisympäristö digitaalisessa maailmassa, ennakoidaan ja estetään somekatastrofit sekä tuetaan vastuuhenkilöiden oikeusturvaa ja parannetaan työturvallisuutta.

Vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten kohdistama henkinen tai fyysinen väkivalta huolestuttaa. Kouluterveyskyselyn tuloksien perusteella yläkouluikäiset kokevat vanhempien kohdistamaa henkistä tai fyysistä väkivaltaa enemmän kuin Satakunnassa keskimääräisesti. Alakoululaisista 13,3 %, yläkoululaisista 12 % ja lukiolaisista 9,4 % kertoo kokeneensa vuoden aikana omien vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten tekemää fyysistä väkivaltaa. Yläkouluikäisistä tytöistä 30,8 % ja lukiolaisista tytöistä 40,7 % kertoi kokeneensa vuoden aikana vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten henkistä väkivaltaa. Pojista sitä kertoi kokeneensa noin 12-20 %.

Eurajoki liittyi Suomen ympäristökeskuksen (Syke) koordinoimaan Hiilineutraalit kunnat -verkostoon (Hinku) vuonna 2017. Hinku-kunnat ovat sitoutuneet vähentämään kasvihuonekaasujaan 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Hinku-verkostoon kuuluu Suomessa lähes 100 kuntaa ja viisi Hinku-maakuntaa. Eurajoki on liittynyt myös vuonna 2020 vapaaehtoiseen kunta-alan energiatehokkuussopimukseen, jossa kunta sitoutuu määriteltyihin energiansäästötavoitteisiin ja -toimenpiteisiin. Eurajoen energian säästötavoite on 7,5 % vuoden 2018 tasosta vuoteen 2025 mennessä.

Eurajoen kuntaan laadittiin ilmastosuunnitelma ympäristöministeriön rahoituksella vuonna 2024. Ilmastosuunnitelman tavoitteena on HINKU-kuntien yhteinen ilmastotavoite, 80 %:n päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Eurajoella laskettu kokonaispäästövähennys on vuoteen 2022 mennessä 42 % vuodesta 2007. Ilmastosuunnitelman avulla on tarkoitus lisätä päästövähennyksiä, niin että päästään selkeästi kohti HINKU-tavoitetta.

Eurajoki on liittynyt vuonna 2022 mukaan Ilmastoviisas kunta –hankkeeseen, jonka tavoitteena on aktioida Satakunnan alueella toimintaa ja toimenpiteitä, jotka vähentävät päästöjä. Eurajoki on mukana myös Energianeuvontaa Satakunnassa –hankkeessa, jonka puitteissa Eurajoella on järjestetty vuosina 2022-2024 energiateemaisia iltoja eri kohderyhmille.

Eurajoella on toteutettu useita energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä. Kunnan sähkölämmitteisten kiinteistöjen energiatehokkuutta on parannettu uudella ohjausjärjestelmällä. Useissa kunnan kiinteistöissä hyödynnetään aurinkoenergiaa ja Vuojoen kartanon öljylämmitys on korvattu maalämpöjärjestelmällä. Kunnan kaukolämpö tuotetaan hakkeella ja katuvalojen vaihtoja led-valoiksi jatketaan. Kunnanvirastolle ja monitoimihallille on asennettu vuoden 2024 aikana sähköautojen latauspistokkeet. Lisäksi kuntaan on rakennettu ja kunnostettu kevyenliikenteen väyliä, esim. vuonna 2023 rakennettiin 7 kilometriä uutta kevyenliikenteen väylää.

Asuinympäristöjä pyritään kehittämään esteettömiksi, turvallisiksi ja yhteisöllisyyttä tukeviksi. Vuonna 2021 toteutettiin esteettömyyskävely kunnan kohteissa. Kuntalaisilla ja kunnassa toimivilla yhdistyksillä on mahdollisuus käyttää kunnan liikuntapaikkoja maksutta. Eurajoen kunnan liikuntapaikat ovat olleet kuntalaisten aktiivisessa käytössä oli sitten kysymys sisäliikuntapaikoista (liikuntasalit, monitoimihalli, kuntosali, keilahalli) tai ulkoliikuntapaikoista (tekonurmikentät, tenniskentät, kuntoradat ja -portaot, skeittiparkit). Liikuntatilojen salivuorot jaetaan vuosittain salivuoropalaverissa. Liikuntasaleihin on myös mah-

dollista varata perhevuoro seuroilta vapaaksi jääneille vuoroille. Tilojen varaamista on helpotettu ottamalla käyttöön sähköinen ajanvarausohjelma Timmi. Eurajoen kunnan alueella toimivista yksityisistä jäähalleista on lisäksi ostettu jääaikaa, jolla mahdollistetaan viikoittaiset yleisöluisteluvuorot kuntalaisille.

Kuntalaiset ovat osallistuneet Eurajoella elinympäristön asuinviihtyvyyden ja harrastusmahdollisuuksien kehittämiseen Leader-hankkeiden avulla. Yhdistyksille on myönnetty paikkakunnan elinympäristön kehittämisavustuksia vuosien 2021–2024 aikana mm. Verkkorannan saunan kiinteistön petraamiseen, Liinmaan muinaislinna-alueelle, Eurajoen raviradan perusparannukseen, Verkkorannan ruoppaukseen, Veikkojen majan katon kunnostukseen ja Laitakarin meriperinnekeskuksen rakentamiseen.

Kierrätyskeskus on toiminut Eurajoella jo kymmenisen vuotta. Käyttökelpoisia tavaroita ja vaatteita voivat kaikki viedä kierrätyskeskukseen ja vastaavasti ottaa sieltä itselleen tarpeellista tavaraa täysin maksutta. Erityisesti nuoret kokevat kierrätystuotteet tärkeiksi. Tuleva ja lähtevä materiaali punnitaan ja kuukausittain. Poistotekstiilit lajitellaan uudelleen Nuorten työpajan toimisesta. Rauman jätehuoltolaitoksen kanssa on yhteistyösopimus ja heille toimitetaan valmiiksi lajiteltuna villa, puuvilla sekä selluloosaan menevät jätteet. Kierrätyskeskuksesta saatavia materiaaleja hyödynnetään mm. nuorisopalveluiden ja nuorten työpajan toiminnoissa.

4.1. Liikenneturvallisuuden edistäminen

Eurajoen kunnan alueella on tapahtunut vuonna 2024 henkilövahinkoon johtaneita tieliikenneonnettomuuksia 26 kappaletta (mukaan lukien vakavasti loukkaantuneet). Yksikään onnettomuus ei vaatinut kuolonuhreja. Trendi on hieman laskeva, vuonna 2022 tapahtui 56 tieliikenneonnettomuutta ja vuonna 2023 37. (Lähde: Tieliikenneonnettomuustilasto 2019-2024, ennakkotieto). Teiden tehokkaalla kunnossapidolla ja liikennejärjestelmän kehittämisellä voidaan vähentää liikennevahinkoja.

Eurajoen liikenneturvallisuustyöryhmän tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa toimenpiteitä kuntalaisten liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Eurajoen liikenneturvallisuustyöryhmä koostuu eri hallinnon alojen asiantuntijoista, jotka työskentelevät eri ikäisten kuntalaisten parissa. Liikenneturvallisuusryhmä kokoontuu pari kertaa vuodessa ja sitä vetää Linea Konsultit Oy.

Liikenneturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä vuosien 2021-2024 aikana:

- Järjestetty turvalliseen autoiluun, jalankulkuun ja pyöräilyyn liittyviä teematilaisuuksia ja oppitunteja kouluissa.
- Jaettu infoa liikenneturvallisuudesta ja järjestetty toiminnallisia rasteja eri ikäisten tilaisuuksissa, kuten ikäihmisten penkkilenkeillä, kouluissa ja nuorisotiloilla.
- Järjestetty esteettömyyskävelyt Eurajoella ja Luvialla vuonna 2021.
- Jaettu koulutuksellista tietoa ja kannustettu varhaiskasvatuksen henkilöstöä kouluttautumaan Liikenneturvan verkkokursseilla alle kouluikäisten lasten liikennekasvatuksen tueksi.
- Ikääntyneiden ulkoilumahdollisuuksia on parannettu hyvinvointikaveritoiminnan ja ulkoilutilaisuuksien avulla.

- Kevyen liikenteen väyläverkostoa on laajennettu lähes 10 kilometrillä ja valtatie 8:n parantamisen yhteydessä on toteutettu alikulkua.
- Varsinais-Suomen ELY-keskuksen liikenneturvallisuussuunnitelma vuosille 2024-2030 on tehty.

4.2. Ennaltaehkäisevä päihdetyö

Eurajoella ehkäisevän päihdetyön lakisääteisenä työryhmänä toimii moniammatillinen Hyvä mieli -työryhmä. Kunnan ehkäisevän päihdetyön koordinaattorina ja työryhmän puheenjohtajana toimii hyvinvointikoordinaattori. Hyvinvointikoordinaattori ja nuorisotyöntekijä kuuluvat myös hyvinvointialueen koordinoimaan maakunnalliseen ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkostoon, joka on järjestänyt mm. erilaisia ehkäisevään päihdetyöhön liittyviä kampanjoita sekä maakunnallisia päihdetilannekyselyitä. Ehkäisevän päihdetyön rakenteita ja toimintamalleja on kehitetty valtuustokauden aikana. Hyvä mieli-työryhmällä on mm. oma vuosikello, johon kirjataan vuosittain toimenpiteitä ehkäisevään päihdetyöhön liittyen. Ehkäisevä päihdetyö ja sen koordinointi on myös kirjattu kunnan hallintosääntöön.

Ehkäisevän päihdetyöhön liittyviä toimenpiteitä 2021-2024:

- Penkkilenkillä on ollut ikäihmisille jaossa materiaalia mm. alkoholista.
- Osallistuttu maakunnalliseen päihdetilannekyselyyn vuosittain.
- Jaettu yhteisiä tiedotteita ja kampanjoita sosiaalisessa mediassa sekä Wilman kautta koteihin.
- Kouluterveyskyselyn pohjalta nostettu huolenaiheita esille. Järjestetty mm. vuoden 2024 keväällä koko kunnan vanhempainilta vapestä.
- Vuosina 2023-2024 järjestetty kasvamme yhdessä iltoja 8.-luokkalaisten vanhemmille. Illoissa on jaettu kaikille vanhemmille vauhdilla aikuisuuteen -opasta, jossa tietoa mm. päihteistä.
- Vuosina 2022-2024 on järjestetty 6. -luokkalaisten vanhempainillat Lahdenperässä, jossa ehkäisevä päihdetyö nostettu yhdeksi teemaksi.
- Vuosina 2022-2023 on järjestetty päihderastit yläkouluilla ja lukiossa.
- Vuosittain on ehkäisevän päihdetyön viikolla ollut nuorisotiloilla erilaisia rastitehtäviä ja järjestetty ept-välkät yläkouluilla. Päihdekasvatus kuuluu nuorityön ja perusopetuksen perusarkeen.
- Nuorisotyö on tehnyt jalkautumisia koulun päätösiltoina vuosittain ja tarvittaessa.
- Valomerkki -keskusteluja on käyty vuosittain muutamia. Valomerkkitoiminta on ennaltaehkäisevää päihdetyötä, jonka tavoitteena on alaikäisen terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen sekä suojaaminen päihteiden aiheuttamilta haitoilta.
- Etsivässä nuorisotyössä ja työpajalla tehty hoitoon ohjauksia päihdetyössä.

4.3. Mielenterveyden edistäminen

Mielenterveyden edistämistä tehdään poikkihallinnollisesti kunnan eri sektoreilla. Mielenterveystyötä koordinoidaan Hyvä mieli -työryhmän avulla, johon kuuluu eri hallinnonalojen asiantuntijoita ja kolmannen sektorin toimijoita. Työryhmä suunnittelee ja tuo esille eri ikäryhmien mielenterveyden edistämisen

toimia. Säännöllisesti kokoontuva työryhmä suunnittelee mm. ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveysviikon toimia.

Mielenterveyden edistämiseen liittyviä toimenpiteitä vuosina 2021-2024:

- Päivitetty ja jaettu vauhdilla aikuisuuteen -opasta 8.-luokkalaisten vanhemmille kasvamme yhdessä illoissa. Opas sisältää tietoa mielen hyvinvoinnista, unesta, ravitsemuksesta ja liikunnasta.
- Nostettu mielenterveys -teemaa esille somessa, wilma-viestein koteihin ja valaistu vuosittain kunnan rakennuksia 10.10. mielenterveyspäivänä.
- Oltu mukana Hyvän mielen kunta -hankkeessa, jossa on tehty työkalupakki kunnan käyttöön. Hyvän mielen kunta on lähestymistapa, joka auttaa kuntaa vahvistamaan mielenterveyttä.
- Kaverityön mallin oppitunnit (Kamu-tunnit) vuosittain.
- Vuonna 2023 Eurajoen kunta on ottanut käyttöön lasten ja nuorten Someturva-palvelun, jonka kautta lapsi saa matalalla kynnyksellä apua, jos häntä kiusataan, häiritään tai uhkaillaan sosiaalisessa mediassa tai pelialustoilla.
- Lukiolaisten mielen hyvinvoinnin kohentamiseen on käynnistetty nuorisotoimen vetämänä WalkkersWätkät syksyllä 2022.
- Lukiolla on järjestetty hyvinvointipäivä vuonna 2022.
- Järjestetty eroryhmä lapsille kuraattorien ja perhetyön vetämänä.
- Perhesomebody -mallia on toteutettu mm. Keskustan koulussa vuosittain kuraattorin ja esikoulun erityisopettajan toimesta.,
- Opitaan oppimaan yhdessä -hanke ollut käynnissä vuosina 2019-2021. Hankkeessa on ollut pal-kattuna määräaikaikainen koulukuraattori ja erityisopettaja, jonka avulla on tuettu koulunkäyntiä.
- Nuorten työpajalla on alkanut Starttipaja vuonna 2022 mielenterveyden haasteiden selättä-miseen.
- Kirjastolla on ollut käynnissä Lue minulle -hanke odottavien äitien lukemisen edistäminen.

5. Osallisuuden edistäminen

Osallisuuden kokemus on keskeinen hyvinvoinnin tekijä. Se liittyy ihmisen psykososiaalisiin perustarpeisiin. Satakunnan laajan hyvinvointikertomuksen mukaan työikäisistä satakuntalaisista noin joka kahdeksas kokee erittäin heikkoa osallisuuden kokemusta. Määrä on hieman maan keskitasoa korkeampi. Sisäministeriön mukaan syrjäytyminen on myös turvallisuusriski.

Yhtenä vaikuttamiskeinona ja osallisuuden mittarina pidetään vaaleissa äänestämistä. Eurajoen äänestysaktiivisuus oli vilkasta (58,8 %) vuoden 2021 kuntavaaleissa verrokkikuntiin ja Satakuntaan nähden. Toisaalta äänestysaktiivisuus laski vuoden 2017 vaaleista. Osallisuuden mittarina voidaan myös käyttää aloitteiden määrää. Kuntalaisaloitteiden määrä on pysynyt melko samana kuluneen valtuustokauden aikana. Valtuustokauden ensimmäisenä vuonna tehtiin 8 kuntalaisaloitetta, jonka jälkeen 7 kpl, 12 kpl ja 10 (vuonna 2024). Kaksi vuoden 2024 kuntalaisaloitteista on joko johtanut toimenpiteisiin tai sisällytetty taloussuunnitelman tuleviin vuosiin. Yksi aloite on vielä valmistelussa. Kahdeksan vuonna 2024 jätetyistä valtuustoaloitteista on joko johtanut toimenpiteisiin tai sisällytetty taloussuunnitelman tuleviin vuosiin. Kuusi valtuustoaloitetta on vielä valmistelussa (tilanne 31.1.2025).

Eurajoella toimii kolme vaikuttamistoimielintä; nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto. Vaikuttamistoimielimet ovat edustamansa väestöryhmän vaikuttamis- ja kuulemiskanavia. Kuntalaki edellyttää, että kunnanhallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi vanhusneuvosto sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi vammaisneuvosto. Niiden kokoonpanosta, asettamisesta ja toimintaedellytyksistä on linjattu kunnan hallintosäännössä.

Nuorisovaltuusto on perustettu Eurajoelle jo vuonna 2005. Viralliseksi toimielimeksi Nuorisovaltuusto on nimetty kunnanhallituksen päätöksellä v. 2012. Nuorisovaltuustolla on läsnäolo- ja puheoikeus kaikissa lautakunnissa sekä kunnan valtuustossa. Kunnanvaltuustoon nuorisovaltuusto on saanut suoran aloiteoikeuden vuonna 2021. Suomen Nuorisovaltuustojen liitto on myöntänyt Eurajoen kunnalle Nuorisovaltuustomyönteinen -kunta sertifikaatin ajalle 16.5.2022-1.6.2024. Sertifikaatti on voimassa 2 vuotta kerrallaan.

Vanhusneuvosto on kunnan ja sen alueella toimivien vanhusten ja vanhusjärjestöjen, omaishoitajien ja muiden vanhuksia edustavien järjestöjen yhteistyöelin. Vanhusneuvoston sihteerinä toimii vapaa-aikapäällikkö. Eurajoen vanhusneuvoston on toiminut aktiivisesti koko valtuustokauden ajan. Vanhusneuvosto on antanut lausuntoja ikäihmisiin koskevista asioista ja järjestänyt ikäihmisille suunnattuja tapahtumia ja tilaisuuksia. Vanhusneuvostolla on läsnäolo- ja puheoikeus kaikissa kunnan lautakunnissa.

Vammaisneuvosto on toiminut valtuustokaudella Keski-Satakunnan kuntien (Eurajoki, Harjavalta, Kokemäki ja Nakkila) yhteisenä. Hallinnointivastuussa olevan jäsenkunnan viranhaltija on toiminut vammaisneuvoston sihteerinä. Yhteiskokouksen koollekutsumisesta, asioiden valmistelusta ja sihteerin tehtävistä huolehtii hallinnointivastuussa oleva jäsenkunta. Vuonna 2024 hallinnointivastuussa on ollut Eurajoki. Vammaisneuvosto on antanut lausuntoja mm. kuntien palveluiden esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvissä asioissa. Lisäksi vammaisneuvosto on valmistellut vammaispoliittisen ohjelman vuodelle 2023-2025, joka on hyväksytty kaikkien kuntien valtuustoissa.

Koulujen henkilökunta ja oppilaat ovat päässeet vaikuttamaan kouluruokatyöryhmissä, joissa oppilaat, opettajat ja terveydenhuollon henkilöstö ovat mukana suunnittelemassa ruokalistoja. Kuntalaisia on osallistettu sähköisten kyselyiden avulla. Kyselyillä on voinut vaikuttaa ja kerättyä tietoa on hyödynnetty mm. monitoimihallin käyttöönotossa, liikuntapaikkojen kehittämisessä ja Unicefin lapsiystävällisen kunnan toimintamallin kehittämisessä. Osallistuva budjetointi otettiin kunnassa käyttöön vuonna 2024. Sen keskeisenä ideana on kuntalaisten osallistaminen. Kuntalaiset saivat ehdottaa ideoita ja äänestää suosikkiaan erilaista ehdotuksista. Myös lapsiystävällistä tekoa ovat kuntalaiset saaneet ehdottaa ja äänestää vuosina 2023 ja 2024.

Viestintää on tehotettu ja monipuolistettu. Kunnan viestintä on keskitetty kunnan verkkosivuille ja sosiaalisen median kanaviin (Instagram ja Facebook). Lisäksi kunnassa on ilmestynyt neljästi vuodessa Makasiini-lehti, sekä kerran vuodessa Kesämenot -lehti, jotka jaetaan jokaiseen talouteen kunnan alueella. Tällä viestinnän tavalla tavoitetaan erityisesti ne kuntalaiset, jotka eivät käytä sähköisiä palveluita. Kunnan viestintätyöryhmä on kokoontunut valtuustokaudella elinvoimapäällikön johdolla säännöllisesti. Kunnan

Facebookin ja Instagramin seuraajamäärät ovat kasvaneet tasaisesti valtuustokaudella. Matkailumarkkinoinnissa käytetään Visiteurajoki -sivustoa sekä Facebook ja Instagram tilejä. Kulttuuri-, nuoriso-, liikunta- ja kirjastopalveluilla on myös omat somekanavansa, joiden avulla voidaan markkinoida kohdenetummin erilaisia palveluita ja tapahtumia.

Sujuvan asioinnin mahdollistamiseksi on kunnassa otettu käyttöön vuonna 2024 Timmi-verkkokauppa, josta voi mm. ostaa lippuja kunnan tapahtumiin, jäsenyyden kuntosalille, ilmoittautua leireille sekä varata liikuntatiloja.

5.1. Yhdistystoiminta

Yhdistysten rooli kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä on keskeinen. Paikallisyhdistykset järjestävät kunnassa hyvinvointia edistäviä harrastus- ja vapaa-ajantoimintoja kaiken ikäisille kuntalaisille, antavat vertaistukea ja neuvontaa. Yhdistystoiminta tarjoaa arkeen mielekästä tekemistä ja yhteisöjä, joihin kuulua. Eurajoella on oma yhdistysohjelma Yhres ettipäi, jonka yhtenä toimenpiteenä on yhdistysiltojen järjestäminen säännöllisesti. Yhdistysiltoja onkin valtuustokauden aikana järjestetty kunnan toimesta keskimäärin kaksi kertaa vuodessa kunnan eri toimipaikoissa. Illoissa on esitelty kunnan ajankohtaisia asioita, leader-toimintaa, hanke-esittelyjä yms.

Eurajoella toimivien yhdistysten määrä on pysytellyt samalla tasolla vuosien 2021-2024 aikana. Vuonna 2024 Patentti- ja rekisterihallituksen rekisterissä oli 163 eurajokelaista yhdistystä. Erityisesti ikääntyneet osallistuvat aktiivisesti yhdistystoimintaan satakuntalaisten hyvinvointikertomuksen mukaan. Arviolta kolmannes 65 vuotta täyttäneistä on mukana järjestötoiminnassa.

Kunnan yhdistysyhteyshenkilönä toimii hyvinvointikoordinaattori ja kunnassa järjestetään yhdistysiltoja säännöllisesti. Yhteydenpitoa ja ajankohtaisten asioiden tiedotusta on hoidettu säännöllisillä yhdistystiedotteilla. Viestintää on selkeytetty tehostamalla yhdistysyhteystietojen päivittämistä, sopimalla yhteiset toimintalinjat tiedottamiseen tapahtumien osalta ja lisäämällä yhdistysten yhteystietojen saavutettavuutta kunnan verkkosivuilla.

Yhdistykset ovat osallistuneet vuosien 2021-2024 aikana useiden tapahtumien toteuttamiseen, kuten Laitakarin talvitapahtuman ja nuorten tapahtumiin, Bel Canto ja opastustempaukset eri kohteissa, koko perheen vanhempieniltoihin Lahdenperässä, Voi Hyvin -messujen sekä penkkilenkkitapahtumien toteuttamiseen. Lisäksi perinteiset tapahtumat kuten Hevoskyntökisat, kotiseutuillat ja muistelut on toteutettu yhteistyöllä.

Eurajoella käynnistyi alkuvuodesta vuonna 2024 oma Eurajoen kylien kehittämishanke, jota koordinoimaan palkattiin hanketyöntekijä. Kylähankkeen tavoitteena on ollut elinvoimaistaa ja tuoda vahvemmin näkyväksi Eurajoen ainutlaatuisia kyliä brändäyksen ja tarinnallistamisen avulla, ja lisätä kylien pito- ja vetovoimaa yhteistyössä ja vuorovaikutuksella kylälaisten ja yhdistysten kanssa. Kylähankkeen alla toteutettuja osallistavia toimenpiteitä vuonna 2024 olivat mm. Eurajoen Avoimet Pihat -tapahtuma, Parasta mun Kylässä -aineistonkeruukampanja ja aineistosta koottu näyttely kirjastoihin sekä kyläkahvit ja kylien yhteinen kehittämisilta.

Eurajoen Avoimet Pihat -tapahtumassa vierailtavina oli 33 käyntikohdetta ympäri kuntaa. Osallisuudella oli tapahtumassa vahva rooli. Suurin osa kohteista oli toteutettu yhteistyönä esim. ystäväporukan, kyläyhdistyksen tai perhepiirin voimin ja tapahtuman onnistuneen toteutumisen mahdollistikin arviolta 70–100 eurajokelaisen sitoutuminen ja osallistuminen päivän järjestämiseen. Parasta mun kylässä -aineistokeruukampanjalla osallistettiin eurajokelaisia kysymyksiin “Mikä on parasta juuri sinun kotikylässäsi? Mikä saa sinut tuntemaan iloa, onnea tai ylpeyttä kylästäsi?”. Kuvia, videoita, tarinoita ja piirustuksia kampanjaan lähetti 115 eurajokelaista, osallistujien ikäjakauman ollen laaja eskarilaisista ikäihmisiin. Hanke jatkuu vuoden 2025 loppuun saakka.

5.2. Vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistyöllä on tutkitusti vaikutuksia yksilön hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen. Kunnan tavoitteena on aktivoida kuntalaisia mukaan vapaaehtoistoimintaan, mahdollistaa koulutus ja eri hyvinvointia lisäävien toimintojen järjestäminen vapaaehtoisten avulla. Kunnassa toimii runsaasti vapaaehtoistoimijoita, joista monet toimivat lisäksi aktiivisina eri yhdistyksissä. Vuoden 2024 lopulla kunta lähti mukaan Commu auttamisen sovelluksen kuntayhteistyökumppaniksi. Commu on auttamisen sovellus, joka auttaa kuntia lisäämään yhteisöllisyyttä, naapuriapua ja hyvinvointia asukkaiden keskuudessa.

Uusia Walkers-vapaaehtoisia on koulutettu kahdesta viiteen henkeä joka vuosi valtuuskauden aikana. Vuonna 2021 Walkers-vapaaehtoisia on ollut 28 ja vuonna 2024 31. Osa aiemmin koulutetuista vapaaehtoisista on jäänyt pois toiminnasta. Walkers vapaaehtoisten keski-ikä on laskusuunnassa ja yhä useammalla on omia teini-ikäisiä lapsia.

Hyvinvointikavereita on koulutettu yhteensä 35, joista aktiivisia on 21. Hyvinvointikaverista iäkäs saa juttuseuraa, turvallisen kaverin ulkoiluun, apua osallistua lähiympäristön toimintoihin, seuraa kauppareisulle tai vaikka konserttiin. Jokainen parivaljakko määrittelee omat tapaamisensa ja toimintansa keskenään. Tavoitteena on tehdä yhdessä, lisätä iloa ja hyvinvointia sekä vapaaehtoisen että iäkkään elämään Eurajoella. Hyvinvointikaverilla on iso vaikutus yksinäisyyden ja syrjäytymisen estämiseksi. Uusia hyvinvointikavereita on koulutettu valtuustokauden aikana kaksi kertaa yhteistyössä Keski-Satakunnan kuntien, yhdistysten ja hyvinvointialueen kanssa.

Kunnan koordinoima ikäihmisten kohtaamispaikka kammari toimii noin 23 vapaaehtoisen voimin. Myös Eurajoen seurakunta on mukana toiminnassa. Kammaritoimintaa on järjestetty koko valtuustokauden ajan viikoittain Kaharilla ja kävijöitä on ollut noin 30/kerta.

Vertaisohjaajina Voi Hyvin-toimintaryhmissä toimii viisi vapaaehtoista. Vapaaehtoiset vetävät noin kymmentä ryhmää, joissa on vuosittain ollut yli 1300 käyntiä. Välimaan torpan vapaaehtoisten listoilla on vuosien 2021–2024 aikana ollut 58 henkeä, joista kolmisenkymmentä on aktiivisia. Vapaaehtoisia on torpan emännän, isännän, piian, rengin ja mukulan tehtävissä. Torpan vapaaehtoisten kanssa pidetään Välimaan torpalla heinäkuussa avoimia iltapäiviä ja lasten kierroksia kahtena arki-iltapäivänä, tämän lisäksi järjestetään heinäkuun lopussa Torpan Suviviikko, jossa on joka päivälle eri teemainen toiminnallinen perinnepäivä tekemisineen, ruokamaisteluineen ja vierailevine työnäytöksineen. Marras- joulukuussa jär-

jestetään Välimaan torpan Jouluku. Se on suunnattu lapsiryhmille ja sinne ilmoittaudutaan ryhmittäin. Lapset osallistuvat noin 2 tunnin ajan torpan joulun valmisteluihin. Vuosittain torpan jouluissa on käynyt lapsia 250-350 henkilön välillä.

5.3. Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen

Kulttuurihyvinvoinnilla tarkoitetaan yksilön tai yhteisön kokemusta siitä, että kulttuuri ja taide lisäävät hyvinvointia tai on liitoksissa siihen. Ilmiössä taiteen ja kulttuurin avulla välitetään erilaisia hyvinvointiin liittyviä merkityksiä ja positiivisia vaikutuksia, joita voi nähdä, kuulla, tuntea ja kokea joko yksin tai osana yhteisöä. Tutkimusten mukaan kulttuurin harrastaja elää kahdesta kolmeen vuotta pidempään kuin kulttuuria vieroksuva. Eurajoella kulttuuritarjontaa on pyritty järjestämään monipuolisesti kaikille ikäryhmille.

Eurajoen kunnan kulttuuripalvelut on järjestänyt vuosittain useita kymmeniä yleisöllä avoimia tilaisuuksia ja tapahtumia. Kulttuuripalvelut huomioivat tapahtumatuotannon suunnittelussa eri väestöryhmät. Tapahtumia on vietty mm. vanhusten palvelukeskuksiin, kuten Jokisimpukkaan ja Tupalaan. Myös kouluihin on vietty kulttuuritarjontaa, jolloin lapset ja nuoret pääsevät kulttuurin pariin. Eurajoki Bel Canto tuo maanläheisesti klassista musiikkia ja laulua lähellä yleisöä ja kuntalaisia. Esimerkiksi Oopperasuunnistus - tapahtumassa pidetään päivän aikana useampi minikonsertti toreilla, päivittäistavarakaupoilla ja kahviloissa. Kulttuuripalvelut pyrkivät järjestämään myös ns. matalan osallistumiskynnyksen tapahtumia, kuten iltatoritapahtumia. Tapahtumia myös striimataan esimerkiksi Eurajoen kunnan YouTubeen, jolloin tapahtumaan voi osallistua myös digitaalisesti.

Kulttuuripalvelut ovat järjestäneet Eurajoen eri kulttuurikohteissa vierailuja Eurajoen peruskoulujen opilaille kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti. Kulttuurikasvatussuunnitelma on laadittu koulujen ja kulttuuritoimen yhteistyönä ja se on ollut käytössä Eurajoen kunnan perusopetuksessa vuodesta 2017 lähtien. Kulttuurikasvatussuunnitelma ei ole kouluja velvoittava, mutta on kouluilla aktiivisessa käytössä. Kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisia vierailuja tehdään vuosittain mm. Eurajoen kirkkoihin, Välimaan perinnetorhalle, Raunelan kalastajatilalle, Vuojoen Kartanolle ja Irjanteen museolle.

5.3.1. Kirjastopalvelut

Lapset ja lapsiperheet

Eurajoen kirjastopalveluissa on toteutettu useita hankkeita lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Lasten lukemisen tukeminen on suomalaisen yhteiskunnan painopistealueita. Kunnan eri toimijoiden yhteistyöllä ja kuntien verkostoitumisella päästään vaikuttamaan sekä lasten omaan lukemiseen että perheiden lukukulttuurin kehittymiseen.

Vuosina 2022-2024 toteutettiin Odottavan aika on pitkä! -hanke, jonka tavoitteena oli lisätä odottavien äitien terveystietoisuutta sekä edistää 0-2 -vuotiaiden lasten perheiden hyvinvointia lukemisen keinoin. Hankkeen tavoitteena oli saada luotua pohja lukemisharrastuksen tukemiseen jo odottavien äitien kautta. Kaikille kunnan odottaville äideille jaettiin vuoden 2023 aikana kirjakassi neuvolassa. Hankkeen avulla saatiin myös tiivistettyä kirjaston, apteekkien ja neuvolapalveluiden yhteistyötä.

Varhaiskasvatuksessa toteutettiin ”Lukemisen kulttuurin vahvistaminen” -hanke yhteistyössä kirjastopalvelujen kanssa ja hankkeen hyviä kokemuksia on otettu pysyväksi toimintakulttuuriin. ”Rinnalla – Taide- ja kerrontalähtöinen mentoritoiminta lasten sosiaalisemotionaalisten taitojen oppimisen tukijana varhaiskasvatuksessa” -hanke toteutettiin yhteistyössä Turun yliopiston kasvatustieteellisen laitoksen kanssa. Hankkeesta pysyväksi käytännöksi jäi muun muassa päiväkotien kanssa toteutetut Iltasatukirjahyllyt, jotka osaltaan tukevat perheiden yhteistä aikaa ja turvallisten iltarutiinien toteutumista.

Eurajoen kirjastot ovat tukeneet lasten demokratiakasvatusta järjestämällä 1.–4.-luokkalaisille omat pehmovalit alkuvuodesta 2024. Pehmovaaleissa valittiin Luku-pehmo. Ehdokkaina oli viisi pehmolelua, joilla kaikilla oli erilaiset vaaliteemat ja mielipiteet. Lukupehmon tehtäviin kirjastossa kuuluu mm. osallistuminen tuleviin lastentapahtumiin. Vuonna 2024 toteutettiin myös ensimmäistä kertaa Pehmojen yö molemmissa kirjastoissa. Kaikki halukkaat saivat tuoda oman pehmolelunsa yöksi kirjastoon. Sosiaalisen median kautta oli mahdollisuus tutustua pehmolelujen illan ja yön tapahtumiin. Pehmolelujen yökyläilyn tarkoituksena on lisätä lasten kiinnostusta lukemiseen. Pehmojen yö on hyvä keino myös opettaa lasta käsittelemään eron tunnetta.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Yläkoululaisille on annettu kirjastokäytön opastusta, jonka tavoitteena on ollut saavuttaa taito käyttää itsenäisesti kirjastopalveluja, etsiä itseään kiinnostavaa luettavaa, sekä etsiä tietoa ja käyttää erilaisia tiedonlähteitä omaan tiedontarpeeseensa. Oppilas hallitsee lähteiden merkitsemisen ja tunnistaa erilaisia tietoturvaan liittyviä seikkoja sekä osaa arvioida kriittisesti tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta. Kirjasto ja koulu tukevat ja monipuolistavat yhdessä oppilaiden lukuharrastusta, oppilaat oppivat tarkastelemaan ja tulkitsemaan kirjallisia tekstejä ja tutustuvat kaunokirjallisuuden genreihin. Yläkoululaisille on järjestetty esimerkiksi kirjavinkkauksia, lukudiplomeita sekä on tutustuttu verkkokirjastosta löytyviin e-aineistoihin ja niiden käyttöön sekä kirjaston omatoimiseen asiointiin. Lisäksi on käyty läpi verkkokirjaston hakutekniikoita ja harjoiteltu varausten tekemistä.

Kirjastoille on tilattu nuoria varten Alueellisilta kirjastoilta useita eri pelisalkkuja. Nuorille on toteutettu myös lukuisia eri lukukampanjoita.

Työikäiset

Työikäisille on toteutettu lukuisia kirjailijavierailuita, musiikkiesityksiä, sekä erilaisia luentoja. Kirjasto on lisäksi toiminut tilanmahdollistajana lukuisille eri toiminnoille, kuten esimerkiksi näyttelyille, toivelaulupiirille, lukupiireille, yhteislaulutilaisuuksille. Kirjastot ovat toteuttaneet lukuisia työikäisille suunnattuja kirjanäyttelyitä.

Ikäihmiset

Aluehallintoviraston rahoittamassa Lue sinulle -hankkeessa selvittiin mahdollisuuksia käynnistää kirjaston kotipalvelu Eurajoella. Kirjaston kotipalvelulla tarkoitetaan kirjojen tuomista asiakkaan kotiin. Palvelu on tarkoitettu pääsääntöisesti sellaisille kuntalaisille, jotka eivät korkean iän vuoksi itse pääse asioimaan kirjastossa. Myös sairaus, vamma tai sosiaaliset esteet voivat oikeuttaa kotipalvelun asiakkuuteen. Yleisten kirjastojen laatusuositus huomioi, että kirjastopalvelut ovat lähipalveluita ja niiden tulisi olla helposti saavutettavissa. Laatusuositus suosittelee kirjastopalveluiden tarjoamista myös kotipalveluna ja muiden eri-

tyisjärjestelyjen avulla. Hankkeen aikana selvitettiin, oliko kunnassa kysyntää kirjaston kotipalvelutoiminnalle, sekä kartoitettiin potentiaaliset asiakkaat. Hankkeen avulla käynnistettiin pysyvä kirjaston kotipalvelutoiminta.